

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Princip subsidiarity

Vypracovala:

Bc. Žaneta Jurásková

2006

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma

»Princip subsidiarity«

jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály

uvádím v příloženém seznamu literatury.

2006

podpis studenta

Anotace

Princip subsidiarity a aplikování tohoto principu na program LEADER

Cílem práce je přiblížit princip subsidiarity širším vrstvám. Vysvětlit, že se nejedná jen o špatně vyslovitelný název, pod kterým si můžeme představit téměř cokoliv. Ale naopak, že jde o princip, který je smysluplný a který má značný přínos především pro „obyčejné“ obyvatele obcí či mikroregionů. Princip subsidiarity je tady především pro občany a má jim dát nejen pocit, ale především praktickou možnost, spolurozhodovat a spoluovlivňovat dění ve své obci. Proto jsem princip subsidiarity aplikovala na program LEADER, jež je hlavním pilířem především rozvoje venkova.

2006

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucí diplomové práce Ing. Janě Krbové za odborné a metodické vedení, konzultace, připomínky a cenné rady, pracovníkům územního odboru Ministerstva Zemědělství v Praze, kteří mi poskytli cenné informace, oponentu Ing. Josefu Sovadinovi, CSc. a především svým blízkým, kteří mi byli po celou dobu velkou morální oporou a pomocí při zpracovávání mé diplomové práce.

OBSAH

PODĚKOVÁNÍ	5
I. TEORETICKÁ VÝCHODISKA K PROBLEMATICE	10
1. HISTORICKÉ SOUVISLOSTI PRINCIPU SUBSIDIARITY	11
2. VÝZNAM MAASTRICHTSKÉ SMLOUVY	12
2.1. Euroskeptický pohled	12
2.2. Proevropský pohled.....	13
3. VYMEZENÍ PRINCIPU SUBSIDIARITY	14
4. ZAKOTVENÍ PRINCIPU SUBSIDIARITY V MAASTRICHTSKÉ SMLOUVĚ	16
4.1. KONVENT	17
4.2. LAEKENSKÁ DEKLARACE A ÚKOLY PRO KONVENT	18
5. KOMPETENCE „EVROPSKÁ UNIE VS. ČLENSKÉ STÁTY“	19
5.1. DĚLBA PRAVOMOCÍ	19
5.1.1. Vertikální dělba pravomocí.....	19
5.1.2. Horizontální vymezení pravomocí	21
5.2. STANOVISKO VLÁDY ČR K ROZDĚLENÍ KOMPETENCÍ	23
6. KONTROLA DODRŽOVÁNÍ PRINCIPU SUBSIDIARITY	24
II. ZÁMĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI	25
7. ÚVOD K PROGRAMU LEADER	26
7.1. OBECNÉ CÍLE LEADERU+	26
7.2. PRINCIPY LEADERU+	27
8. OBECNÝ ÚVOD O LEADERU ČR	28
8.1. VZNIK PROGRAMU	28
8.2. CÍLE V PROGRAMU LEADER ČR	29
8.3. ZÁKLADNÍ PRINCIPY, KTERÝMI SE LEADER LIŠÍ VÝRAZNĚ OD JINÝCH PROGRAMŮ A DOTAČNÍCH TITULŮ JSOU:	30
9. KRITÉRIA POUŽÍVANÁ V PROGRAMECH LEADER+, LEADER ČR	31
9.1. KRITÉRIA POUŽÍVANÁ V LEADERU+	32
9.2. KRITÉRIA POUŽÍVANÁ V LEADERU ČR	33
9.2.1. Pilotní charakter	33
9.2.2. Kritéria přijatelnosti projektu	34
9.2.3. Kritéria pro monitorování.....	35
9.2.4. Kritéria pro hodnocení	35
9.2.5. Kritéria uzavírání partnerství	36

9.2.6.	kritéria související s finančním plánem.....	37
10.	MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA V ČR	38
10.1.	ZÁKLADNÍ ÚKOLY MAS	39
11.	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ A VÝZKUMNÝ CÍL	41
	HLAVNÍ KRITÉRIUM	41
	VEDLEJŠÍ KRITÉRIA	41
11.1.	METODIKA VÝZKUMU	42
11.2.	RESPONDENTI	42
11.3.	ZVÝŠENÍ NÁVRATNOSTI	43
11.4.	VÝBĚR A FORMULACE OTÁZEK	43
11.5.	REALIZACE ŠETŘENÍ	44
12.	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	45
13.	ZÁVĚR	55
	ZKRATKY A SLOVNÍČEK POJMŮ	57
	PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	59
	SEZNAM PŘÍLOH	61
	PŘEHLED TABULEK	62
	PŘEHLED OBRÁZKŮ	62

Úvod

Cílem mé diplomové práce je, na základě znalostí fungování regionální a strukturální politiky Evropské unie, nahlédnout na vymezení principu subsidiarity, na jeho praktické využívání a jednotlivé přístupy, či chápání tohoto principu. Snažila jsem se analyzovat hlavní problémy, jež lze vysledovat v systémové přípravě a praktickém využívání principu subsidiarity na úrovni veřejné správy a dalších regionálních aktérů i v prostředí a podmínkách České republiky. Rozhodla jsem se zapracovat zjištěné poznatky do programu LEADER, jež je určen na podporu venkova, který navíc velkou měrou využívá právě výše zmiňovaný princip.

Diplomová práce je rozdělena do tří velkých tématických bloků (částí). V první části se zaměřuji na samotný princip subsidiarity, pojmosloví, historické souvislosti, zakotvení principu v jednotlivých smlouvách tak, aby byly srozumitelné a jasné pro členské státy Evropské unie a jejich následné dodržování, fungování a využitelnost. V této první části rovněž neopomím otázky práva a právních aspektů dotýkajících se využívání principu subsidiarity. Podstatným bodem této kapitoly je rozdělení kompetencí mezi členskými státy a evropskou unií. Je důležité, aby tyto kompetence byly nastaveny a zprůhledněny, protože jakákoliv nejasnost by mohla zapříčinit nedorozumění a nechtěnou komplikaci v dělbě pravomocí a v utváření vztahů uvnitř EU. Státy musí mít stejnoměrně nastaveno kam až mohou zajít, resp. musí být specifikována jejich jednotlivá práva a povinnosti tak, aby byl celý „organismus“ v rovnováze a fungoval co nejlépe.

V druhé části diplomové práce prohloubím pohled na danou problematiku, s ohledem na potřeby a možnosti ČR, se zaměřením na nejnižší rozhodovací soustavy a to na jednotlivé obce a svazky obcí. Téma regionální a strukturální politiky Evropské unie a začlenění České republiky do jejích mechanismů je stále jedním z nejaktuálnějších témat souvisejících se vstupem ČR do Evropské unie a to z několika důvodů. Jednak regionální a strukturální politika byly minimálně prvních sedm let svobodného vývoje České republiky (resp. ČSFR) značně opomíjeny a je proto třeba toto zpoždění urychleně dohonit, strukturální problémy především v oblastech s vysokou koncentrací těžkého průmyslu stále narůstají a regionální rozdíly se poměrně rychle prohlubují.

K tomu, aby jednotlivé státy byly schopny princip subsidiarity používat, přenechat pravomoc rozhodování na nižších článcích, je potřeba, aby země EU nastolily takové programy, které tento trend nasměrují. Proto jsem se v této části zaměřila na program LEADER, který dle mého názoru pomáhá právě mikroregionům a obcím osamostatnit se, nalézt vlastní integritu, nastolit pořádek a pravidla, vyhledávat příležitosti a využívat silných stránek daného regionu. Hlavním orgánem, jež tvoří můstek mezi poskytovateli dotací a uživateli jsou Místní akční skupiny (MAS). MAS zapadají svým postavením do oblasti strukturální a regionální politiky, jež je hlavní složkou a myšlenkou dodržování principu subsidiarity, protože právě regiony, mikroregiony, svazky měst a obcí, a samotná města a obce jsou tím nejnižším rozhodovacím článkem a tudíž nejbližší občanům a jejich potřebám. Právě strukturální a regionální politika slouží k stanovení silných a slabých stránek regionu, k rozvoji a hledání nových příležitostí jak zlepšit ekonomickou a sociální situaci a zvýšit a zkvalitnit životní úroveň obyvatelstva.

V klíčové třetí části je podrobně analyzována připravenost a budoucí možné problémy České republiky při využívání programu LEADER v praxi, tj. připravenost v oblasti strukturální a regionální politiky, schopnost obcí pracovat s nabízenými možnostmi a jejich rozvoj za pomoci založených MAS. K získání adekvátních informací využívání programu LEADER bylo provedeno dotazníkové šetření, kdy hlavními respondenty jsou právě představitelé jednotlivých MAS. Pozornost výzkumného cíle je v systémové přípravě zahrnující fungování příslušných institucí a koordinaci jejich práce, legislativnímu zázemí, přizpůsobení regionální a strukturální politiky ČR, politice v Evropské unii a dalším otázkám.

I. Teoretická východiska k problematice

K pochopení problematiky je nezbytné vycházet a pochopit jednotlivá ustanovení a smlouvy, které tuto problematiku obsahují. Nejvýznamnější z dokumentů, ve kterých je princip subsidiarity zakotven je Maastrichtská smlouva¹, a rovněž tak Amsterdamská² smlouva.

V dohodě o EU (Maastrichtská smlouva z roku 1992), jsou zakotveny "všeobecné principy", jedním z nich je princip subsidiarity. Podle těchto principů pak Evropský soud ve Štrasburku nastoluje "základní principy komunitního práva"³, které jsou nejvyšší a poslední odvolací právní instancí. Tento dokument je jedním ze zásadních dokumentů přijatých EU, z toho důvodu, že znamená přechod k vyšší etapě spolupráce (vytváří se zatím neexistující stupeň). Přijetí této smlouvy znamená, že se země dobrovolně vzdávají části své státní suverenity.

¹ Smlouva o Evropské unii, vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Zavedla nové formy spolupráce vlád členských zemí. Přidáním této mezivládní spolupráce ke stávajícímu „systému Společenství“ vytvořila Maastrichtská smlouva novou politickou a zároveň hospodářskou strukturu – Evropskou unii (EU).

² Amsterdamské smlouva, revidovala Smlouvu o EU i zakládací Římské smlouvy. Tyto smlouvy však nenahrazuje, spíše stojí vedle nich.

³ Vžitý termín označující souhrn zákonů a ustanovení, které byly přijaty během jednotlivých etap integrace a vytváření společného trhu. Používá se především ve vztahu k zemím, které jsou přijímány za nové členy EU.

1. Historické souvislosti principu subsidiarity

Princip subsidiarity, který je součástí evropské myšlenkové tradice a jeho kořeny lze nalézt v teoriích liberálního právního státu a rovněž i v katolickém sociálním učení, posiluje občanskou odpovědnost prostřednictvím principu, že v sociálním organismu má nejbližší vyšší jednotka přebírat úkoly jen tehdy, pokud nižší jednotka je není schopna již adekvátně řešit. Musí být mnohem silněji než dosud prosazeny principy decentralizace, regionalizace a společenské odpovědnosti.

Princip subsidiarity nemůže být omezován jen na vztah členských zemí vůči EU, ale vyžaduje důsledné uplatnění na všech úrovních politického a společenského života.

Koncepce subsidiarity není objevem nedávné minulosti, jedná se o jeden z tradičních pojmů klasické politické filosofie. K jeho teoretickému uchopení přispěly už úvahy Tomáše Akvinského⁴. Pojem samotný nabývá zřetelných obrysů až v 19. století, především zásluhou protestantského teologa Abrahama Kuypera, který ve svém díle⁵ rozděluje společnost do několika hierarchicky uspořádaných vrstev či stupňů. V případě vzniku společenských konfliktů přísluší role arbitra státu. Kuyper,⁶ ale jinak instituci státu od společnosti jako takové zásadně odděluje.

Výraznou proměnu tohoto pohledu přináší křesťanská sociální nauka katolické církve. Tato koncepce subsidiarity počítá se vzájemnými vazbami jednotlivce, společenství (společnosti) a státu. Logika principu subsidiarity vychází z přesvědčení, že stát plní veřejné úkoly až tehdy, není-li je schopné zajistit určité společenství a je-li zároveň plnění takového úkolu společensky žádoucí. Určitá společenská struktura tak plní veřejné úkoly v případě, není-li toho schopný jednatel sám. Svého vrcholu dosáhla tato koncepce v encyklice *Quadragesimo anno* z roku 1931, která reagovala na potřebu zajistit sociální smír v době, kdy se Evropou šířily radikální kolektivistické tendence.

⁴ Tomáš Akvinský (1225–7. března 1274) katolický filosof a teolog scholastické tradice, (22. června 1767 - 8. dubna 1835), Němec lingvista, funkcionář vlády, cizí diplomat, filozof; zakladatel Humboldt Universität v Berlíně

⁵ *Het calvinisme : zes stine-lezingen : in october 1898 te Princeton (N.-J.) gehouden*

⁶ Vydání díla v roce 1920

2. Význam Maastrichtské smlouvy

"V oblastech, které nespádají do výlučné kompetence Evropské unie (dále pouze EU) podnikne akce v souladu s principem subsidiarity jen tehdy, pokud záměrů navrhované akce nemohou dostatečně docílit jednotlivé členské státy." ⁷

Otázka subsidiarity vzniká jen v těch případech, které nejsou zahrnuty ve výlučné kompetenci EU. Jestli-že jednotlivé státy mají dané kompetence, ale těchto možností rozhodovat nejsou schopny využít ke svému prospěchu či „nepospěchu“, mají možnost je dobrovolně převést na unii. Toto ovšem má i druhou stránku, pokud z nějakého důvodu EU chce rozhodovat o konkrétním daném projektu, aniž by byl v její kompetenci, může toho docílit tak, že kompetenci nižší instance zpochybní, musí však svou dodatečnou kompetenci a rozhodnutí obhájit.

Záměrem Maastrichtské smlouvy je vytvoření jednotného Evropského státu na což existují různé názory. Nerozcházejí se v nich jen jednotlivci, ale také celé státy. Dva zcela odlišné proudy pohledu na společnou Evropu lze pojmenovat jako „euroskeptický“ a „proevropský“ smýšlející názorový proud. To, která z těchto skupin má pravdu, nelze jednoznačně říci, protože pravda se nejspíš nachází někde uprostřed.

2.1. Euroskeptický pohled

Euroskeptici poukazují na to, že při vytvoření jednotného státu dojde k unifikace všeho. Budou pro všechny státy jednotné zákony, bez přihlédnutí ke kulturním vlivům, jednotná měna, jednotné daně, jedna vláda, soudnictví, policie i armáda. Toto vše bez ohledu k jednotlivým specifickým evropských zemí, které mnohdy prošly zcela odlišným historickým vývojem. Euroskeptici se hlasitě brání jedné velké Evropě i z toho důvodu, že by mohl být ve významné míře potlačen princip subsidiarity, tedy možnosti rozhodovat nejnižším stupněm správy a EU by se snažila rozhodovat vždy tak, jak by to nejvíce vyhovovalo jí samotné.. Jakýkoliv počin k unifikaci Evropy přijímají euroskeptici velmi negativně.

⁷ Maastrichtská smlouva, úplné znění podepsáno 7/2/1992 v Maastrichtu
<http://www2.euroskop.cz/data/files/10/D542A3EA-D7D7-4A7A-B5DF-AECFD1343F8D.pdf>

2.2. Proevropský pohled

Proevropsky smýšlející lidé vidí záměry Maastrichtské smlouvy pozitivně. Dojde ke spojení Evropy, ve zvýšení síly a konkurenceschopnosti celé EU, která i přes značné, především historické rozdílnosti, věří, že toto je ta správná cesta společné spolupráce, pomoci, ochrany, stability a růstu. Vidí spojení Evropy jako přirozený vývoj, kterému se nelze bránit. Dalším argumentem je také to, že vstup a členství v unii je založen na dobrovolnosti a svobodném rozhodnutí jednotlivých států. Pokud jde o uplatňování principu subsidiarity, proevropsky smýšlející skupiny nevidí problém v jejím vyžadování a dodržování jako jednoho z nejdůležitějších principů EU. To jak daný princip uplatňovat a jak rozdělit kompetence mezi unií a členskými státy bude rozpracováno v dalších kapitolách této části.

3. Vymezení principu subsidiarity

Princip subsidiarity představuje v systému evropského aquis jednu z nejčastěji citovaných a ve všech pádech skloňovaných zásad. Také v příspěvcích účastníků debaty o kompetencích Evropské unie, která proběhla na půdě Konventu o budoucnosti Evropy, panoval sdílený konsensus, že tento princip je třeba explicitně zakotvit v nové ústavní smlouvě Evropské unie. Podle principu subsidiarity EU vyvíjí činnost jen tehdy, nemůže-li být účel činnosti uspokojivě dosažen členskými subjekty, a jestliže je zřejmé, že mohou být z důvodů rozsahu či účinků zamýšlené činnosti cíle EU takto lépe dosaženy.

Amsterodamský protokol o použití zásad subsidiarity a proporcionality již v roce 1997 zdůraznil, že principy subsidiarity je třeba aplikovat tak, aby byla zachována institucionální rovnováha jak v rámci ústavního uspořádání na nadnárodní úrovni, tak ve vztahu mezi EU a jejími členskými státy. Princip subsidiarity má zajistit, aby všechna opatření byla přijímána co nejbližší občanům, tedy na nejnižším stupni správy, který umožňuje jejich realizaci nebo výkon. Evropská unie by neměla přijímat opatření (s výjimkou těch oblastí, která spadají do její výlučné pravomoci), pokud je efektivnější učinit tato rozhodnutí na národní, regionální nebo lokální úrovni.

Princip subsidiarity je úzce svázán s principy proporcionality⁸, který vyžaduje, aby aktivity EU nepřekročily rámec opatření nutných k realizaci cílů Smlouvy. Zařazení zásady subsidiarity mezi základní principy Evropské unie představuje určitou protiváhu k posilování pravomocí EU, a to především ve sféře sdílených kompetencí. Za předpokladu, že bude vytvořen funkční mechanismus kontroly jejího dodržování, se subsidiarita může stát efektivním nástrojem.

Samotný název, pojmenování či pojem "**subsidiarita**" je dosti nezvyklý a pro „běžného občana“ nesrozumitelný. Lze jej odvodit od latinského pojmu subsidium, jehož význam znamená podporu či pomoc.

⁸ Princip proporcionality je způsob řešení situace, kdy dojde ke konfliktu mezi dvěma nebo několika objektivním právem chráněnými subjektivními právy.

Ve Slovníku pojmů⁹ lze nalézt vysvětlení, že:

princip subsidiarity má zajistit, aby všechna opatření byla přijímána co nejbližší občanům, tedy na nejnižším stupni správy, který umožňuje jejich realizaci nebo výkon. Jinými slovy, EU nepřijme opatření (s výjimkou oblastí spadajících do její výlučné pravomoci), pokud je efektivnější učinit toto opatření na národní, regionální nebo lokální úrovni. Princip subsidiarity je úzce svázán s principy proporcionality a nezbytnosti, které vyžadují, aby aktivity EU nepřekročily rámec opatření nutných k realizaci cílů smlouvy.

Pojem subsidiarita je vysvětlen v Encyklopedii náboženství¹⁰, kde:

subsidiarita představuje v křesťanské etice, zvláště v katolické sociální nauce, právní princip. Znamená, že nadřazená společenská jednotka, např. stát, má sice podřízenou jednotku, např. rodinu, v jejích vnitřních záležitostech podle možnosti podporovat, je-li tato podpora nutná, avšak nemá si osobovat vůči ní žádné dalekosáhlé pravomoci.

Samotnou myšlenku principu subsidiarity, se kterou nelze než souhlasit, je však přesto obtížné zavést do praxe. Neměl by se proto používat jenom jako intelektuální nástroj k definování optimální úrovně činností, která je buď lokální, regionální, národní, evropská nebo mezinárodní. Uplatnění principu subsidiarity tak nebude znamenat, že budou zapojeni pouze národní a regionální představitelé, ale že půjde o smysluplnou dělbu práce mezi všemi úrovněmi. V praxi však byl princip subsidiarity často používán jako argument v boji o kompetence.

⁹ www stránky Zastoupení Evropské komise v ČR

¹⁰ www stránky Abecední encyklopedii náboženství

4. Zakotvení principu subsidiarity v Maastrichtské smlouvě

Princip subsidiarity je zakotven v Maastrichtské smlouvě a zajišťuje, aby rozhodování bylo provedeno na úrovni, která je věcně pro rozhodnutí způsobilější a řešenému problému bližší. V zásadě jde o to, aby byly jednotlivé cíle plněny na co nejnižší možné úrovni rozhodování, pokud je možné toto plnění na dané úrovni uspokojivě zajistit. Jedním z hlavních důsledků uplatnění tohoto principu je, že příslušné národní orgány mohou samy vybírat projekty k financování a následně kontrolovat jejich realizaci.

Zasedání Evropské rady v Edinburghu v prosinci 1992 definovalo základní principy subsidiarity a přijalo směrnice, které zakotvují princip subsidiarity do Smlouvy o Evropské unii. Závěry zasedání byly shrnuty v deklaraci, která je dosud „základním kamenem“ principu subsidiarity.

Amsterodamská smlouva převzala hlavní body deklarace a prostřednictvím „Protokolu o použití principů subsidiarity a proporcionality“ je přiřčenila ke Smlouvě o Evropském společenství. Protokol kromě jiného zavádí systematickou analýzu dopadu legislativních návrhů na princip subsidiarity a tam, kde je to možné, doporučuje přijímat méně závazná opatření.

Výbor regionů se obrátil na mezivládní konferenci, která začala v únoru 2000, s žádostí, aby princip subsidiarity byl doplněn o formální uznání role orgánů na místní a regionální úrovni. Evropská komise pro Evropskou radu a Evropský parlament každoročně sestavují zprávu¹¹, která sleduje pokrok při aplikaci principu subsidiarity.

¹¹ Zlepšování zákonodárství – Better lawmaking

4.1. Konvent

Konvent¹² je pracovní skupina, jež byla vytvořena pro zakotvení principu subsidiarity v ústavní smlouvě. Připravil návrhy, jež ve větší míře přihlížejí k zásadě subsidiarity, aniž by tím oslabily snahu o zjednodušení legislativy. Navrhuje ustavit systém politického monitorování – jedná se o systém s předběžným upozorňováním pro národní parlamenty.

Tento dokument, nevylučuje ani existenci smírčích výborů v případě, že by neshody přetrvávaly i v průběhu legislativního procesu. Pracovní skupina pro subsidiaritu odmítla vytvoření nového stálého orgánu složeného ze zástupců národních parlamentů, který by byrokratizoval a prodlužoval legislativní proces. Kromě zavedení nastíněného systému "včasného varování" požaduje skupina i posílení soudní kontroly dodržování principu subsidiarity ex post. Tuto kontrolu by měl vykonávat Evropský soudní dvůr. Právo podat žalobu by měly národní parlamenty a Výbor regionů.

Dne 10.7.2003 ukončil své působení Konvent o budoucnosti Evropy, jehož činnosti se aktivně účastnili i delegáti Senátu PČR, senátor Josef Zieleniec a jeho zástupce senátor František Kroupa. V závěrečné zprávě požaduje Konvent, posílení úlohy národních parlamentů. Závěry pracovní skupiny pro subsidiaritu přinesl jistý kompromis mezi zastánci soudní a politické kontroly. Vítanou změnou je návrh, jež posiluje roli národních parlamentů v evropském legislativním procesu. Kritizováno je především to, že návrh přiznává národním parlamentům roli spíš konzultativní.

¹² O Konventu rozhodlo předsednictvo 8. května 2002 pod vedením Iniga Mendeze de Vigo

4.2. Laekenská deklarace a úkoly pro Konvent

Úkolem Konventu, složeného ze zástupců národních parlamentů a vlád, reprezentantů Evropského parlamentu a dalších orgánů EU, bylo připravit doporučení pro následnou mezivládní konferenci v souladu s mandátem vyjádřeným v Laekenské deklaraci z prosince 2001. Tato reaguje na dvě zásadní skutečnosti, totiž prohlubování evropské integrace a souběžně probíhající proces rozšíření EU.

Zdůrazňuje hlavní směry použití principu subsidiarity v kontextu připravované nové ústavní smlouvy:

- Přesnější rozdělení a definování kompetencí mezi evropskými institucemi a orgány členských států.
Občané očekávají od EU řešení otázek přesahujících hranice členských států (potírání kriminality, kontrola migračních tlaků, boj s chudobou a společný postup proti znečišťování životního prostředí), na druhé straně však také očekávají méně byrokratického zasahování EU v řadě oblastí a respektování individuality členských států.
- Zjednodušení pramenů evropského práva a zefektivnění a posílení demokratických mechanismů rozhodování evropských institucí.
Ke zvážení se otevírá řada otázek spojených s fungováním Evropské komise (včetně způsobu volby jejího předsedy), Rady a Evropského parlamentu. Dále vyvstává i otázka po zapojení národních parlamentů do systému evropských struktur.
- Zjednodušení a zpřehlednění struktury smluv, na nichž je EU založena.

5. Kompetence „Evropská unie vs. Členské státy“

5.1. Dělbá pravomocí

Při dělbě pravomocí mezi Evropskou unií a členské státy je stále větší důraz kladen na princip subsidiarity. Podle něj mají být rozhodnutí přijímána na co nejnižší úrovni státní správy/samosprávy. V podmínkách EU jde především o tzv. vertikální rozdělení pravomocí mezi unií a členské státy.

5.1.1. Vertikální dělbá pravomocí

- **V oblastech s tzv. výlučnými kompetencemi** má Evropská unie v podstatě monopol na tvorbu pravidel. V tomto rozdělení pravomocí nebude použitelný princip subsidiarity, neboť členské státy přenesou veškeré své pravomoci na unijní úroveň, a nebude tudíž možné rozhodovat na úrovních nižších. Konkrétní obsah oblastí, ve kterých by měla mít EU výlučné kompetence jsou společná obchodní politika (včetně společné celní politiky), společná měnová politika (s ohledem na zvláštní postavení zemí mimo EMU), regulace jednotného vnitřního trhu, společná vízová, azylová a imigrační politika včetně Schengenského aquis, koordinace nástrojů policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.

- **V oblastech s tzv. sdílenými kompetencemi** mohou členské země vydávat vlastní legislativu jen tehdy, pokud zde již neexistuje společná evropská úprava, případně jako doplněk k ní.

Jedná se o klíčovou oblast, kde se bude uplatňovat princip subsidiarity, který musí být jasně definován včetně sankčních mechanismů v případě jeho porušení. Tyto mechanismy by mohly zahrnovat:

- předběžnou kontrolu zachování subsidiarity politickými orgány členských států (národními parlamenty) či přímo orgány EU (Horní komora Evropského parlamentu)
- následná kontrola právních aktů EU, tzn. možnost anulace takového aktu Evropským soudním dvorem pro porušení principu subsidiarity, kde by aktivní legitimace byla přiznána i orgánům členských států (např. národní parlamenty, národní vlády).

Do této oblasti náleží mj. oblast čtyř svobod vnitřního trhu, zemědělství a rybolov, doprava, sociální politika, ochrana životního prostředí, hospodářská soutěž, daně, občanství EU, ochrana spotřebitele, politika na podporu hospodářské a sociální soudržnosti a vízová, přistěhovalecká a daňová politika.

Evropské společenství může jednat v oblasti sdílených kompetencí pouze za předpokladu, že sledovaného cíle nelze dosáhnout efektivněji prostřednictvím legislativních nařízení jednotlivých členských států, a má zároveň za úkol zvážit, jaké prostředky jsou k dosažení cíle adekvátní.

- **Doplňující kompetence** má Evropská unie v oblastech, kde svou činností podporuje politiku jednotlivých členských zemí. I když EU v některých oblastech s doplňujícími kompetencemi působí velmi aktivně, jádro pravomocí zde zůstává v rukou národních vlád. Do této kategorie náleží např. hospodářská politika, zaměstnanost, vzdělání, věda a výzkum, ochrana veřejného zdraví, kultura nebo celní spolupráce.
- **Výlučné pravomoci členských států.** Evropská unie v nich nemá právo přijímat rozhodnutí. Členské země například samy rozhodují o své vnitřní organizaci, systému veřejné správy, organizaci svých bezpečnostních složek apod.

Vymezení těchto výlučných pravomocí je nutné také z důvodu „uklidnění“ veřejnosti a euroskeptických kruhů v jednotlivých členských státech a zabránění obav z „plíživého pronikání“ evropské integrace do oblastí, které jsou vnímány jako výsostné domény národních suverenity. Mezi tyto výsostné oblasti národních států by mohly patřit například: otázky ústavního uspořádání členských států, regulace úředních jazyků v členských státech, systém státní správy, vzdělávání, zdravotní péče, sociálního a důchodového zabezpečení atd.

Na tuto oblast se princip subsidiarity rovněž nevztahuje, jelikož je zcela v kompetenci národních států, který si samy stanoví, na jaké úrovni se bude o uvedených otázkách rozhodovat.

5.1.2. Horizontální vymezení pravomocí

Rovněž klíčová oblast, kde bude pravděpodobně ještě obtížnější nalézt konsensus než v případech vertikální dělby pravomocí. Autoři zastávají názor, že je třeba zpřehlednit strukturu a vztahy mezi institucemi EU tak, aby více připomínaly tradiční modely dělby moci a tím pádem se staly čitelnější pro občany EU (např. viditelné oddělení legislativní, exekutivní a justiční složky).

- **Legislativní složka EU:** Reprezentovaná dvoukomorovým parlamentem. Dolní komora by byla konstituována na základě současného Evropského parlamentu. Tato komora by měla být volena na základě jednotného volebního systému, nejlépe většinového dvoukolového systému, aby byly zviditelněny zájmy regionů na evropské úrovni. Role Dolní komory by měla být posílena především zavedením spolurozhodovací procedury na veškerou legislativní činnost EU (čímž by se opět přiblížila klasické představě parlamentu jakožto zákonodárského sboru).

Neospravedlnitelný je současný stav, kdy Evropský parlament rozhoduje o přistoupení nových členů a nikoli o změně zřizovacích smluv. Dolní komora by měla být rozpustitelná, a to buď tak, že se rozpustí sama, nebo na základě jednomyslného rozhodnutí Evropské rady.

Větší problémy způsobí zřejmě koncepce složení Horní komory Evropského parlamentu. Autoři se ztotožňují s návrhem některých politiků, že by tato komora měla vzniknout transformací současné Rady ministrů. Tím pádem by tento orgán přestal v současné podobě existovat a zcela by se přeměnil v orgán legislativní. V Horní komoře by tak byly zastoupeny zájmy jednotlivých členských států.

Optimálním se jeví vytvoření zvláštní funkce „evropského ministra“ v jednotlivých členských státech, který by reprezentoval daný stát v Horní komoře a střídal by se podle momentální politické situace v členských státech. V Horní komoře by byl zachován systém současného váženého hlasování, případně jednomyslnosti (ochrana zájmů menších států).

- **Exekutivní složka EU:** Evropská komise by zůstala exekutivní složkou na úrovni EU. Funkce Komise by byla závislá na vyslovení důvěry Dolní komorou EP, s tím, že by měla postupně odrážet politické složení Dolní komory. Zvláštní postavení v rámci Komise by měl – kromě předsedy – ještě Komisař pro vnější vztahy, který by jako jediný zástupce Evropské unie reprezentoval Unii navenek a byl by jmenován přímo Evropskou radou.

- **Kolektivní hlava EU:** Evropská rada by byla zachována, ovšem bylo by zrušeno předsednictví, s tím, že předsedou Evropské rady by byl zároveň předseda Komise. Evropská rada by navrhovala předsedu Komise a komisaře pro vnější vztahy, přičemž předseda Komise by jmenoval členy Komise a tu by jako celek schvalovala Dolní komora Parlamentu. Evropská rada by tak *de facto* plnila úlohu kolektivní hlavy EU, která by schvalovala strategii Evropské komise a dávala by jí politicky závazná doporučení.

- **Justiční složka EU:** Justiční složku EU by nadále představoval Evropský soudní dvůr se stejným katalogem pravomocí, který má doposud. V souvislosti s vertikální dělbou pravomocí, bude především významná jeho pravomoc strážce subsidiarity a pravomoc anulovat ty akty EU, které by mu odporovaly. Bude fungovat zároveň jako „ústavní soud“, který bude rovněž dbát na dodržování vymezené dělby pravomocí jak vertikální, tak horizontální.

5.2. Stanovisko vlády ČR k rozdělení kompetencí

Česká republika přijala stanovisko k otázkám rozdělení kompetencí mezi Unií a členskými státy, jež jsou popsány v kapitole 3.1.. Výbor pro evropskou integraci (dále Výbor) vypracoval hlavní body ve kterých vidí případné hrozby pro členské státy. Tyto body jsou uvedeny v návrhu smlouvy ústavy pro Evropu.¹³

- Za zásadní problém v dělbě pravomocí je dle výboru míra jasnosti a transparentnosti formulování unijních kompetencí. V tomto ohledu vzbuzuje ústavní smlouva řadu pochybností. Vyjasňuje sice kategorie kompetencí, avšak neodstraňuje velmi volný způsob formulace působnosti v některých evropských politikách např. v oblasti spolupráce ve věcech justice a vnitra. Navíc není ustanoven nezávislý tribunál, který by v případě sporu o kompetenci, tedy sporu mezi Unií a členskými státy mohl v případě sporu vynést autoritativní rozhodnutí.
- V návrhu je ustanoveno hlasování kvalifikovanou většinou, což hraje stěžejní roli způsob při definování této většiny. Ze strany Vlády ČR jako členského státu vzniká úsilí odstranit znevýhodnění menších států EU.
- Jako pozitivní krok vnímá Vláda ČR zvýšení minimálního počtu států, jež jsou nezbytné pro zahájení posílené spolupráce. Toto zvýšení počtu států odstraní nebezpečí nadměrných rozdílů mezi úrovní integrace v členských státech EU.
- Specifikován způsob obsazování předmětných funkcí resp. plnění předpokládaných úkolů na základě jasně stanovené metodiky respektující geografickou rozmanitost EU a vycházející z principu rovnosti členských států.

¹³ Návrh Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu, čerpáno z http://www.senat.cz/evropa/zprava_vei.html

6. Kontrola dodržování principu subsidiarity

V zásadě se objevily pouze dva relevantní způsoby centrální kontroly dodržování principu subsidiarity. Jedná se o model politické kontroly, kdy kontrola nad dodržováním principu subsidiarity je v kompetenci parlamentu, a soudní kontrola, kdy je pravomoc o rozhodování dána nezávislému soudu.

Model politické kontroly je Výkon je v rukou národních parlamentů, popřípadě národním parlamentům společně s Evropským parlamentem a Radou EU. Problémem by mohlo být zdržení a další komplikace legislativního procesu jako důsledek extenzivně pojaté kontroly. K tomu by ale nedocházelo, pokud by se jednalo o kontrolu dodatečnou (ex post), vykonávanou Výborem subsidiarity, který by mohl vzniknout transformací Společného výboru poslanců EP a zástupců výborů pro evropské záležitosti parlamentů členských států EU.

Při uplatňování modelu soudní kontroly řada reprezentantů Konventu o budoucnosti Evropy připojila svůj podpis pod memorandum, jež říká, že Subsidiarita musí být kontrolována soudní mocí. Memorandum vyzývá k tomu, aby byl ustaven systém následné soudní kontroly dodržování principu subsidiarity při přijímání nových norem evropského práva. Podle tohoto dokumentu se zřídí zvláštní kompetenční senát, který má dohlížet na řádné dodržování dělby kompetencí. Soudní kontrole dodržování principu subsidiarity dávají přednost i orgány EU.

- Klady modelu soudní kontroly
 - nestrannost a objektivita soudní moci
 - i za stávajícího právního stavu je možné soudně přezkoumat porušení principu subsidiarity
- Zápory soudní kontroly
 - dodržování zásady subsidiarity lze spatřovat v samotné povaze principu subsidiarity. Ten je spíše politickým než právním instrumentem a staví především na efektivitě a účelnosti podnikaných opatření.

II. Záměr praktické části

Od teoretické části, která je zaměřena především na princip subsidiarity uplatňovaný ve vztahu Evropské unie vs. členské státy, se praktická část zabývá tímto uplatňováním na místní úrovni. Tedy úrovni, která je blízká nám všem, a kterou může občan jako jedinec ovlivnit. K tomuto přiblížení jsem si vybrala aplikování principu subsidiarity na program LEADER. Záměrem praktické části diplomové práce je, pokusit se zjistit, do jaké míry je v rámci programu LEADER realizován rozvoj venkova s využitím principu subsidiarity.

V první části je popsán program LEADER + a LEADER ČR, který je v současnosti koncipován právě na potřeby regionální politiky a na něhož budu nahlížet prioritně. Programu LEADER ČR se mohou účastnit subjekty, působící na území, které je geograficky, ekonomicky a sociálně homogenní, kde je hustota obyvatel maximálně 120 obyvatel na km² a žije zde minimálně 10 tisíc a maximálně 100 tisíc obyvatel. Administrativa Programu je decentralizovaná a je v ní uplatňován princip subsidiarity tak, že základním řídicím orgánem jsou „Místní akční skupiny“¹⁴ (dále jen MAS), jsou složeny ze subjektů, které lze dělit na dvě základní skupiny a to „místní soukromé partnery“ a „místní veřejné partnery“, podíl těchto dvou skupin na rozhodování a realizaci záměrů je rovnoměrně rozdělen poměrem 50:50. Jak již z názvu vyplývá, je zde mimo principu subsidiarity také uplatňován princip partnerství a to partnerství, spolupráce a spolurozhodování mezi sférou veřejnou a soukromou. Důvodem tohoto nastolení je především maximální efektivita a přínos pro danou oblast, kdy dochází jak k invenci ze strany veřejné tak ze strany soukromé.

Součástí práce je zhodnocení vybraných kritérií pro MAS z hlediska vhodnosti pro použití v mikroregionech a slouží také jako základ pro zjišťování principu subsidiarity v aktivitách místních akčních skupin podpořených v programu LEADER ČR.

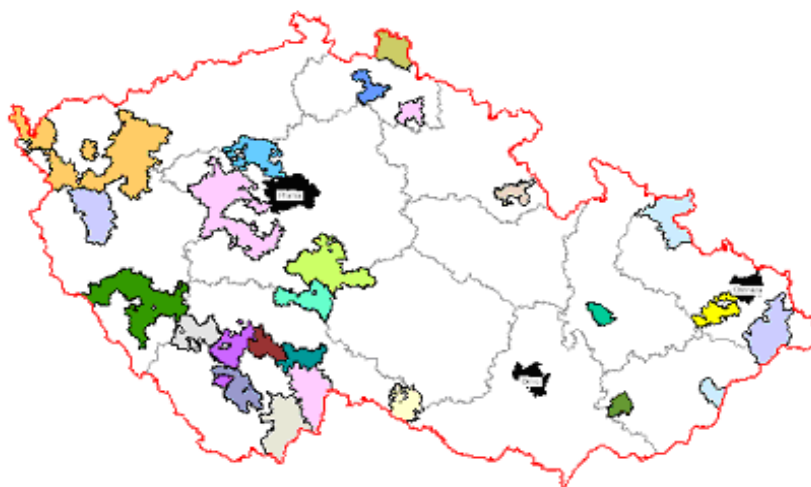
V dalším oddíle praktické části je vypracováno „dotazníkové šetření“ tzn. oslovení, sběr dat, analýza a zhodnocení výsledků výzkumu. Smyslem výzkumu je snaha získat individuální pohled na program LEADER od lidí, kteří s ním přicházejí do styku a mají praktické zkušenosti. Jsou osloveny MAS z jednotlivých regionů a za pomoci dotazníkového šetření jsou hledány silné a slabé stránky ve využívání programu LEADER ČR a fungování MAS.

¹⁴ Local Action Groups

7. Úvod k programu LEADER

Zkratka "LEADER" znamená "Liaison entre les actions economic rural - propojování akcí hospodářského rozvoje venkova". Z toho vyplývá hlavní myšlenka programu. Je určen pro financování aktivit mikroregionů v oblasti rozvoje venkova se zaměřením na jeho hospodářskou stránku. V ČR se na něj mohly mikroregiony připravovat už v roce 2002 v rámci Programu obnovy venkova, dotačního titulu 7, kde mohly předkládat projekty připravené v souladu s LEADERem+. ¹⁵

Obr. č. 2: Mapa ČR: oblasti zapojené do LEADERu

7.1. Obecné cíle LEADERu+

Hlavní ideou LEADERu je vytvoření životaschopného sociálního a ekonomického prostředí. Projekty financované LEADERem mají vést k trvalé udržitelnosti venkovských oblastí a utužování partnerství. ¹⁶

Jde o to, pomoci lidem žijícím na venkově hledat dlouhodobý potenciál území, ve kterém žijí, a které nejlépe znají oni sami. Taková podpora se má uskutečňovat spolu se zaváděním kvalitních a místně specifických strategií pro rozvoj oblasti.

¹⁵ LEADER+ je jednou z iniciativ Evropské unie. Je to program, který je realizován v členských zemích v období let 2000 - 2006. LEADER+ navazuje na předchozí programy LEADER I (1991 - 1994) a LEADER II (1994 - 1999), které se však České republiky netýkaly. V Návrhu společné pozice EU a ČR bylo stanoveno, že iniciativa LEADER+ nebude v plánovacím období 2004 - 2006 otevřena jako samostatný finanční zdroj, ale aktivity typu LEADER+ mohou být začleněny v rámci v rámci Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“.

¹⁶ LEADER+ a POV, www.isu.cz

LEADER má také stanoveny dvě cílové skupiny obyvatelstva, jimiž jsou ženy a mladí lidé. Tyto cílové skupiny jsou určeny ze strany EU, nicméně je na členských zemích, aby zvážily jejich adekvátnost. Lze je rozšířit například o seniory, nezaměstnané, pracovníky a podniky zasažené restrukturalizací, atd.

7.2.Principy LEADERu+

Pro realizaci svých cílů má **LEADER+** stanoveny **některé zásady** (přímo i nepřímo), jejichž úkolem je implementaci programu posilovat. Jedná se o tyto zásady:

- převzetí rozvojových aktivit na obyvatele regionů samotné
- zajištění místního přístupu
- decentralizované řízení
- programová integrace pilotních projektů
- přístup zdola
- využití dlouhodobého potenciálu
- trvalá udržitelnost
- inovace
- jednotná místní rozvojová strategie
- místní partnerství v komunitě i mezi komunitami
- podpora spolupráce mezi sektory i mezi regiony
- rozvoj informačních a podnikatelských sítí

8. Obecný úvod o LEADERu ČR

8.1. Vznik programu

Vzhledem k tomu, že iniciativa LEADER+ nebyla v plánovacím období 2004 – 2006 otevřena jako samostatný finanční zdroj, jsou aktivity typu LEADER+ začleněny v rámci Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ (OP Zemědělství). To bylo jedním z důvodů pro založení programu LEADER ČR, který má mimo jiné umožnit plynulé využívání iniciativy EU LEADER od roku 2007.

Program LEADER ČR navazuje na podpory vydávané v rámci Programu obnovy venkova, který na národní úrovni skončil a jeho správa byla přesunuta na jednotlivé kraje. Program LEADER ČR je investiční a má jiný obsah, čímž je doplňkový k operačnímu programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (podopatření typu LEADER+). Narozdíl od LEADERu+ je LEADER ČR financován ze státního rozpočtu ČR na daný rok.

Poslání programu shrnuje následující citace. Program má podporovat „realizaci investičních projektů zapadajících do originálních, integrovaných a kvalitních strategií, smyslem je vyzkoušení nových forem zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posilování ekonomického prostředí a zhodnocování přírodního a kulturního dědictví a tím zlepšování organizačních schopností venkovských mikroregionů.“¹⁷

Program LEADER ČR se uplatňuje ve venkovských oblastech České republiky, s hustotou obyvatel nižší než 120 obyv./km², s výjimkou měst o více než 25.000 obyvatelích a regionu Praha. Je určen územím s omezenou rozlohou, která se vyznačují dostatečnou soudržností a objemem lidských, finančních a ekonomických zdrojů, jež jim umožňují vytvořit životaschopnou rozvojovou strategii. Navržené území se musí skládat ze všech sousedících obcí. Vyžaduje se soulad s rozčleněním navrženým pro jiné nástroje územního rozvoje, především s územím NUTS 2¹⁸.

¹⁷ Dokumentace programu 229220, Podpora rozvoje venkovských regionů, MZe, 2004

¹⁸ *Nomenclature of Units for Territorial Statistics*, neboli Statistické územní jednotky Evropské unie (někdy také statistické regiony EU), jsou územní celky vytvořené pro statistické účely Eurostatu (*statistický úřad EU*) pro porovnání ekonomických ukazatelů členských zemí EU.

8.2. Cíle v programu LEADER ČR

LEADER ČR se zaměřuje na následující 3 cíle:

Realizace strategie rozvoje mikroregionu: Zahrnuje konkrétní investiční projekty v mikroregionu vycházející z priorit strategie uvedených v záměru MAS. Cílem této aktivity je především podpora experimentálních rozvojových strategií. Tato aktivita se ale musí vyznačovat vlastnostmi jako je: kvalita strategie, trvalost efektů, musí se vycházet z jednotícího tématu (dotačního titulu), je doplňkem k ostatním programům a je přenositelná. MAS vypracovává svůj záměr na jediné jednotící téma, nikoliv aby se vztahoval na několik jednotících témat.

Společné projekty: Tato aktivita zahrnuje realizaci "zrcadlových" investičních projektů v různých regionech nebo v ČR a v dalších státech EU, využití metod řízení a realizace pomocí vzorů nebo expertů z jiného regionu nebo státu EU, realizaci společného projektu ve městě a ve venkovské obci. (Dotaci lze přitom poskytnout výhradně na projekty realizované na území ČR a ve schváleném mikroregionu.) Společnou podmínkou pro účast v cíli 2. je příprava a realizace společných mezuregionálních anebo mezinárodních projektů, které využívají společného know-how, nebo společné organizace, společných expertů apod.

Informační síť: Tato aktivita se zakládá na vytváření informační regionální, celostátní a mezinárodní sítě s využitím internetu a podnikatelské sítě. Cílem je podpora dialogu a harmonizace mezi jednotlivými partnery programu, podpora výměny zkušeností, dobré praxe a posilování partnerství. Příjemci podpory v oblasti vytváření sítí budou nejprve MAS Programu LEADER ČR zúčastněné v aktivitě 1 a financující partneři, k rozšíření na ostatní aktéry nebo partnery dojde později.

8.3. Základní principy, kterými se LEADER liší výrazně od jiných programů a dotačních titulů jsou:

Princip subsidiarity - (rozhodování na místní úrovni) o přidělování finančních prostředků pro jednotlivé projekty v rámci realizace strategie rozvoje regionu nerozhodují ministerstva ani krajské úřady, ale prostřednictvím MAS sami občané příslušného regionu.

Vznik MAS jako hlavního iniciátora a realizátora rozvojové strategie regionu je nutnou podmínkou čerpání finančních prostředků z programu LEADER na místní úrovni.

Princip partnerství – o dalším rozvoji regionu má rozhodovat co nejširší spektrum místních partnerů (obce, podnikatelské subjekty, neziskové organizace, školy a další subjekty činné v regionu). Tyto subjekty vytvoří na základě společné práce pilotní strategii rozvoje regionu. Jsou zastoupeny stejným 50% poměrem jak subjekty veřejného sektoru, tak sektoru soukromého.

9. Kritéria používaná v programech LEADER+, LEADER ČR

Konkrétní kritéria většinou nejsou stanovena obecně, protože si je stanovují jednotlivé MAS samy podle toho, jaké jsou jejich priority. MAS je prostředníkem mezi konkrétními příjemci podpory a ministerstvem zemědělství (dále Mze), které vybírá MAS, jež dále podávají výzvy na projekty v rámci svého mikroregionu.

Konkrétní kritéria si MAS stanovují v tzv. „fiši“, v rámci níž si určí přijatelné výdaje, definují maximálně sedm oblastí podpory, popíší počet příjemců z řad podnikatelů, neziskových organizací, svazků měst a obcí, které hodlá podporovat, stanoví si kolika procenty žadatele podpoří a musí také popsat indikátory, podle kterých bude sledovat úspěšnost a kvalitu projektů a dle toho vytvoří bodovací systém pro výběr projektů.

Podle jakých kritérií se hodnotí?

Povinná obecná kritéria hodnocení projektů pro výběrové komise místních akčních skupin:

- originální nebo inovační projekt
- příznivý vliv na životní prostředí
- využívání obnovitelných zdrojů energií
- tvorba nových pracovních míst
- umístění v obci do 2000 obyvatel
- uplatnění rovných příležitostí.

Další dvě specifická kritéria si stanoví podle opatření v záměru příslušná místní akční skupina z níže uvedeného souboru:

- zlepšení základního vybavení nebo služeb v obci
- zvýšení společensko-kulturních aktivit v obci
- diverzifikace činností zemědělských subjektů
- rozvoj místní tradiční produkce
- zvýšení počtu obchodních akcí
- obnova kulturní památky
- rehabilitace přírodní lokality

9.1. Kritéria používaná v LEADERu+

V programu LEADER+ jsou sledována kritéria v několika oblastech. Jedná se o kritéria přijatelnosti projektu, monitorovací indikátory a bodovací kritéria.

➤ Kritéria přijatelnosti projektu

Konkrétní kritéria přijatelnosti jsou stanovena ve strategii příslušné MAS. Na přijatelnost se vztahují dále jen obecná kritéria jako je rozloha a zalidněnost regionu, právní subjektivita MAS, atd.

➤ Monitorovací indikátory

Konkrétní monitorovací indikátory jsou rovněž definovány ve strategii příslušné MAS a nejsou na obecné úrovni komplexně určeny. Tyto indikátory zahrnují indikátory výstupu, výsledku a dopadu. Jedním z povinných indikátorů výstupu je „počet vytvořených pracovních míst“, respektive počet pracovních míst před zahájením a po ukončení projektu, přičemž se sleduje naplnění plánovaného počtu míst. Co se týká indikátorů výsledku, stanovují se dva až tři monitorovací indikátory výsledku až ve fázi po výběru strategií a projektů, neboť podporované aktivity jsou velice různorodé. Totéž se týká indikátorů dopadu.

➤ Bodovací kritéria

Bodovací kritéria jsou stanovena ve Strategii dané MAS. Bodovací kritéria jsou v obecné rovině formulována jen pro investiční záměr. Co se týká investičního záměru - osvojování schopností, jsou kritéria tato:

Tabulka č. 1: LEADER+: Bodovací kritéria

Kritérium	Možný bodový zisk
MAS je založena	40
MAS je připravována	20
Strategie rozvoje území: připravená	40
Strategie rozvoje území: rozpracovaná	20
Strategie rozvoje území: není	0
Respektování principu partnerství	10
Prokazatelné zkušenosti v oblasti rozvoje venkova	10

Z této tabulky je zřejmé, že kritéria subsidiarity či jiných principiálních požadavků uvedených v dokumentech k programu LEADER+ nejsou mezi kritérii hodnocení uváděna.

9.2. Kritéria používaná v LEADERu ČR

V programu LEADER ČR funguje podobný systém používání kritérií, co se týká přijatelnosti projektů a hodnocení záměrů MAS. Posouzení přijatelnosti MAS a záměru provádí MZe, odbor rozvoje venkova a ekologie podle stanovených kritérií. V prvním kroku jsou záměry zhodnoceny, ve druhém jsou vybrány podle přijatelnosti hodnotitelskou komisí (MZe). Poté se provádí konečné rozhodnutí.

Hlavní kritéria jsou pilotní charakter záměru, uplatnění principu partnerství, kvalita navrženého partnerství z hlediska zapojení soukromých partnerů, řídicí schopnosti MAS, reálnost uskutečnění záměru, relevance záměru z hlediska rozsahu území, tématu a místního kontextu, propojení záměru s ostatními politikami územního a místního rozvoje v oblasti nebo v jejím blízkém okolí a míra vylidňování mikroregionu.

Tabulka č. 2: LEADER ČR: obecná kritéria hodnocení záměrů MAS

Kritérium	Váha
Pilotní charakter záměru	4
Uplatnění principu partnerství	5
Reálnost uskutečnění navrženého záměru	3
Využití výsledků vědy a výzkumu	4
Mezireg. nebo mezinárodní spolupráce	5
Míra absolutního úbytku obyvatelstva v mikroregionu v % za období 1991 - 2001	1

9.2.1. Pilotní charakter

Pilotní charakter záměru se určí podle toho, jestli splňuje alespoň jednu z těchto podmínek:

- vznikají nové produkty a služby, které budou zahrnovat zvláštnosti dané oblasti
- jsou použity nové metody, které umožňují kombinovat lidské, přírodní nebo finanční zdroje této oblasti, a tak dosáhnout lepšího využití místního potenciálu
- jsou kombinovány a propojovány ekonomické sektory, které jsou tradičně oddělené
- jsou použity originální formy organizace a zapojení místního obyvatelstva do rozhodovacích procesů a do realizace projektů

Pro hodnocení záměrů pilotního charakteru se především uplatňují prvky které jsou stavěny na principu subsidiarity a partnerství, dále principu technologizace, principu vědeckosti a kategorie partnerství.

9.2.2. Kritéria přijatelnosti projektu

Při výběru projektů a hodnocení přijatelnosti spolupracuje MZe s příslušnými (regionálními) Zemědělskými agenturami a Pozemkovým úřadem. Hodnocení a výběr konkrétních investičních projektů provádí po uzavření dohody mezi Ministerstvem zemědělství a MAS, výběrová komise místní akční skupiny pomocí bodování podle kritérií.

Vedle těchto povinných kritérií existují další volitelná kritéria, jejichž důležitost si může stanovit konkrétní MAS.

MAS může vybírat z **těchto volitelných kritérií** nebo si může zvolit vlastní:

- uplatnění výsledků vědy a výzkumu, inovační projekt
- zlepšení základního vybavení nebo služeb v obci
- zvýšení společensko-kulturních aktivit v obci
- diverzifikace činností zemědělských subjektů
- vytvoření nové živnosti nebo podniku
- rozvoj místní tradiční produkce
- zvýšení počtu obchodních transakcí
- obnova kulturní památky
- rehabilitace přírodní lokality
- využívání obnovitelných zdrojů energie
- jiné

Je zde potenciálně uplatněna kategorie inovace a originality, princip limitu, princip ekoeфекtivity, princip ekonomických nástrojů (ekonomické odpovědnosti) a princip preferování obnovitelných zdrojů před neobnovitelnými. Ve volitelných kritériích jsou pak uplatněny: princip vědeckosti, kategorie inovace a originality, princip stabilizace a zlepšení sídelní struktury a udržení života na venkově, princip ekonomických nástrojů, princip individuace, princip preferování obnovitelných zdrojů před neobnovitelnými a princip obnovy a údržby kulturní krajiny. Další libovolná kritéria si mohou zvolit konkrétní MAS.

9.2.3. Kritéria pro monitorování

Monitorování se provádí na začátku, v průběhu a na konci realizace projektů. K monitorování jsou určeny monitorovací ukazatele a kritéria, a to pro jednotlivé mikroregiony podle tématu jejich záměru. Mimo to jsou určeny **závazné ukazatele**, kde jsou posuzovány náklady podle jednotlivých subjektů, které se na projektu podílejí. Jedná se o tyto ukazatele:

Tabulka č. 3: LEADER ČR: kritéria pro monitorování

Název	Parametr/ jednotka
Zlepšení kvality života	Obnova ostatních budov (m3) Společenské akce (počet)
Posílení místního ekonomického prostředí a zhodnocení místní produkce	Obnova hospodářských ploch/budov (m2) Stroje, technologie (počet)
Zhodnocení přírodních a kulturních zdrojů	Obnova kulturních památek (počet) a přír. lokalit (ha)

V těchto kritériích se částečně vyznačuje principem stabilizace a zlepšení sídelní struktury a udržení života na venkově a princip obnovy a údržby kulturní krajiny. Otázkou je, jaká je povaha realizace těchto aktivit. Zajímavé také je, že např. kvalita života je představována plochou obnovených budov a počtem společenských akcí.

9.2.4. Kritéria pro hodnocení

Hodnocení a výběr konkrétních investičních projektů provádí výběrová komise MAS s pomocí bodování podle kritérií a sestaví seznam projektů podle bodové hodnoty. Tyto agentury provedou také ověření přijatelnosti projektů, žadatele a výdajů. Ověření finančního zdraví podnikatelských subjektů provádí odbor rozvoje venkova a ekologie Ministerstva zemědělství. Výběr projektů ověří hodnotitelská komise Ministerstva zemědělství.

Závěrečné vyhodnocení programu je doplněno závěrečnou zprávou. Hodnocení bude vycházet z těchto hodnotících kritérií:

Tabulka č. 4: LEADER ČR: kritéria pro hodnocení

Kritérium	Jednotka
Zlepšení organizačních schopností	Počet projektů/počet MAS
Zlepšení vybavení obcí	Počet nových zařízení OV
Založení nových podnikatelských subjektů /NO	Počet
Vytvoření nových přepočtených pracovních míst	Počet
Zvýšení odbytu místní produkce	Objem v Kč
Zvýšení příjmů rodiny příjemce	% / rok
Zvýšení návštěvnosti mikroregionu	Počet návštěvníků/ ubytovaných/ stravovaných
Zhodnocení kulturního dědictví	Počet památek otevřených pro veřejnost
Zvýšená ochrana přírody	Počet obnovených lokalit

Tato kritéria jako celek podporují ve své podstatě princip stabilizace a zlepšení sídelní struktury a udržení života na venkově, princip obnovy a údržby kulturní krajiny a princip ekonomických nástrojů.¹⁹

Kritéria jsou zaměřena svou povahou kvantitativně a kvalitativní stránka výsledků projektů je opomíjena. Například kritérium „zlepšení kvality života“ je redukováno na počet m³ obnovených budov a počet společenských akcí, což lze považovat za poněkud nedostačující. Finančně podpořené subjekty jsou tak nuceny tato kritéria splnit v co největší míře, což může ohrozit kvalitativní stránku aktivit.

9.2.5. Kritéria uzavírání partnerství

Projekt, ať investičního nebo neinvestičního charakteru, musí být především v souladu se schváleným záměrem příslušné místní akční skupiny. Musí být umístěn v mikroregionu, místní akční skupinou vytvořeném. Financování projektu musí splňovat předepsané maximální podíly finančních zdrojů z poskytnuté dotace, tj. max. 50 % u ziskových subjektů a 80 % u neziskových subjektů.

¹⁹ Dokumentace programu 229220, Podpora rozvoje venkovských mikroregionů, MZe, 2004

- počet a typ zapojených partnerů (veřejní/soukromí, odborníci, zastupitelé)
- rozměr místní aktivity a snahy o zapojení nebo vrácení místních aktérů do fáze vypracovávání strategie
- míra ztotožnění se jednotlivých partnerů se zásadami a cíli definovanými ve strategii/záměru
- úspěšná snaha o zapojení místních obyvatel a jejich informování
- reálná podoba navrženého partnerství při rozhodování (složení monitorovacího a programového výboru apod.)
- popis nástrojů pro výběr projektů,
- stanovení výběrových kritérií
- dílčí hlediska

9.2.6. kritéria související s finančním plánem

Celkové přijatelné náklady na jeden projekt pro neziskové subjekty jsou stanoveny v rozmezí 100 000 Kč – 7 500 000 Kč. Pokud žadatel vloží do svého projektu více vlastních prostředků, mohou být náklady až 10 000 000 Kč. Maximální dotace na jeden projekt je však stanovena na 6 000 000 Kč.

Minimální přijatelné náklady na jeden projekt ziskového subjektu jsou rovněž 100 000 Kč, maximální 6 000 000 Kč (max. 10 000 000 Kč při větším podílu vlastních prostředků).

Maximální dotace na jeden projekt je stanovena ve výši 3 000 000 Kč.

- celkové náklady
- získání spolufinancování, zejména na místní, krajské a regionální úrovni
- finanční podíl soukromého sektoru
- kvalita a reálnost finančního plánu a rozdělení financí mezi jednotlivá zamýšlená opatření
- náklady na administrativu a řízení
- sledování předepsaných podílů dotací u podnikatelských subjektů a neziskových subjektů, včetně obcí

10. Místní Akční skupina v ČR

Místní Akční skupinu lze definovat jako nástroj pro uplatnění principů subsidiarity na místní a regionální úrovni. Je to proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování, zapojování veřejnosti a využívání všech dosažených poznatků v jednotlivých oblastech zvyšuje kvalitu života ve všech jeho aspektech a směřuje k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních bytostí v prostoru a čase.²⁰

Slovo „místní“ odkazuje na konkrétní místo působení, město, obec nebo region. Slovo „akční“ znamená program nebo také seznam věcí, které je třeba udělat, aby bylo dosaženo cíle. Slovo „skupina“ dokládá, že se jedná o seskupení několika různých subjektů a to subjektů z veřejné a soukromé sféry mezi kterými vzniká partnerství. Nepostačuje však partnerství, které by „právně“ splňovalo podmínky MAS, tj. klasické partnerství obcí, popř. s hospodářskými či obchodními komorami. MAS musejí prokazatelně zapojit nové sociální a ekonomické aktéry a zástupce soukromého sektoru, např. místní podnikatele, osvětové organizace, sdružení působící v oblasti životního prostředí atd.

Ve struktuře MAS musí být minimálně programový výbor (min. 50% zástupců ze soukromého sektoru). MAS rozděluje prostředky Programu LEADER ČR na návrh tohoto programového výboru a po rozhodnutí svého příslušného shromáždění (valné hromady, veřejné schůze). K výběru projektů si MAS vytvoří výběrovou komisi (50 % zástupců ze soukromého sektoru). K monitorování a hodnocení lze vytvořit další komisi.

Tabulka č. 5: Složení MAS

Složení MAS	
Místní soukromí partneři	Místní veřejní partneři
50%	50%
Hospodářské a obchodní komory, Agrární komora	Obce a jejich svazky, kraje
Družstva pro společné užívání zemědělského majetku	Státní organizace (Lesy ČR, Správa NP, Správa CHKO, Národní památkový ústav, organizační složky státu apod.)
Jiná družstva	Organizace s podílem veřejných financí □ 50 %
Podniky (zejména malé a střední podniky, velmi malé podniky)	Sdružení složené z více než 50 % ze zástupců místních samospráv a/nebo státních organizací je považováno za veřejné
Obchodní společnosti a jednotlivci	Univerzity, školy

²⁰ Reitschmiedová, A., Práce s veřejností, MŽP a ČEU, 1998

10.1. Základní úkoly MAS

Iniciovat vznik rozvojové strategie regionu na základě konsenzu co nejširšího spektra místních partnerů, na základě rozvojové strategie regionu zpracovat žádost o přidělení finančních prostředků na její realizaci, vyhlásit výzvu k podávání projektů, vybrat projekt na základě předem určených kritérií až do celkové výše finančních prostředků, které má k dispozici, kontrolovat správnost využití finančních prostředků v průběhu realizace projektů.

Příděl finančních prostředků pro MAS není automatický. MAS musí prokázat v rámci předložené strategie, že finanční prostředky přidělené regionu budou skutečně smysluplně využity pro rozvoj regionu a financované projekty budou skutečně řešit strategicky nejdůležitější problémy rozvoje. Důraz na princip subsidiarity by měl být významným měřítkem při všech činnostech místních úřadů. MAS se snaží povzbudit větší účast obyvatel v procesech plánování a realizace rozvoje. Proces MAS se týká všech obyvatel dané municipality. Místní samospráva tím ovšem neztrácí rozhodovací pravomoc, ale rozhoduje se s ohledem na potřeby a zájmy veřejnosti. Klíčové rozhodnutí tedy musí učinit místní samospráva, která se může a nemusí rozhodnout v jednotlivých otázkách. Důležitost rozhodnutí samosprávy²¹ vyplývá z toho, že:

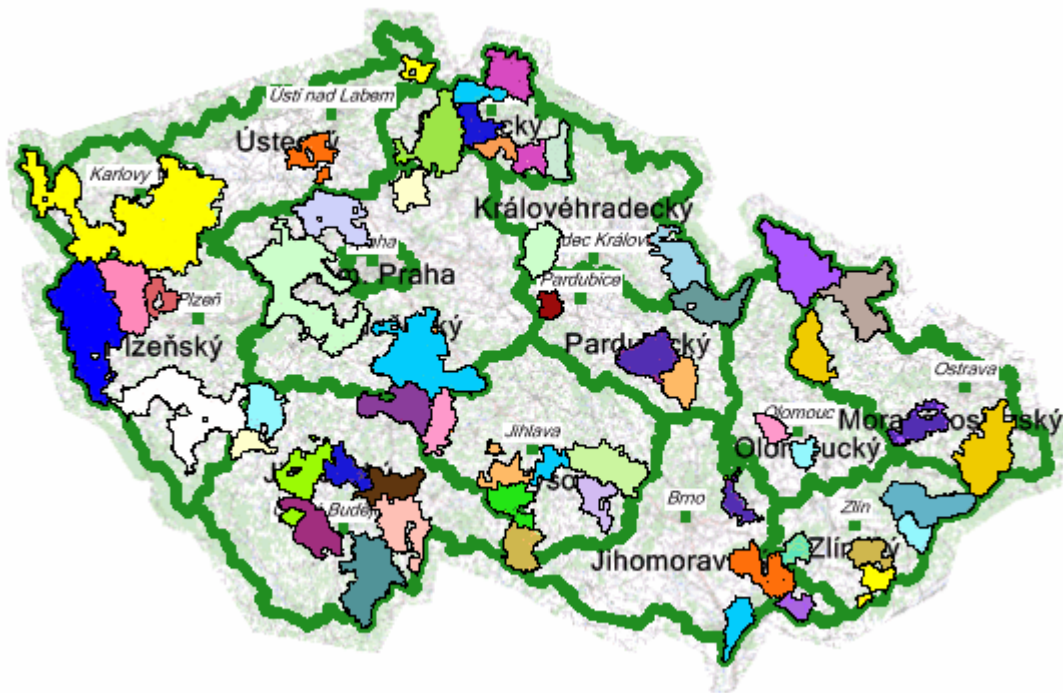
- zastupuje místní společenství a pracuje v jeho zájmu
- má právní nástroje k regulaci činností v území
- má významnou úlohu při plánování
- místní samosprávy vlastní a spravují majetek v nejrůznější míře
- může z velké části ovlivňovat místní obyvatele i návštěvníky pomocí osvěty, poradenství, informací a příkladů
- může podněcovat a příznivě ovlivňovat širší spolupráci mezi různými organizacemi, institucemi a sektory
- představitelé samosprávy mají přímý vliv jako spotřebitelé a zaměstnavatelé
- Samospráva by měla jít příkladem při realizaci principu subsidiarity v obci

²¹ Metodika pro MAS, MMR, 2003

Kritérium principu subsidiarity vyžaduje, aby dílčí koncepce schválené zastupitelstvem města/obce/regionu byly připravené za účasti experta a naplňovaly jasný význam daného principu. Z mého pohledu by nemělo být podmínkou splňování kritérií této kategorie, aby svazky obcí vytvářely koncepce na úrovni mikroregionu, pokud jsou vytvářeny za jednotlivé obce a celkově i za kraje, i když v některých případech je koncepce v rámci mikroregionu na místě. Toto kritérium by se však mohlo vztahovat na koncepce členských obcí mikroregionu, nebo na strategii rozvoje mikroregionu.

Kritérium Subsidiarity, stejně jako ostatní zmíněná kritéria jsou příliš zaměřena na obce a města a ještě více na města než na malé obce. Jako hlavní úskalí pro úspěšné zvládnutí splnění kritérií vidím jejich administrativní náročnost pro subjekty, které nemají stálý a dostatečný finanční kapitál. Míním tím náročnost nikoli na vyplnění samotného projektu, ale na splnění požadavků, které kvalitu MAS neměří.

Obr. č.3: mapa regionů pracujících metodou LEADER

11. Dotazníkové šetření a výzkumný cíl

Záměrem výzkumu je zjištění, zda MAS v obou formách programu LEADER realizují aktivity, které by v obecné rovině odpovídaly vybraným kritériím.

Předmětem zájmu bylo kritérium, které odpovídá principu subsidiarity, atedy aktivní zapojování veřejnosti do oblastí plánování, rozhodování a realizace v rámci zákona. Formulovanými otázkami bylo tetsování jednotlivých kritérií nebo fakt, která s nimi souvisí.

Hlavní kritérium

- Aktivní zapojování veřejnosti do oblastí plánování, rozhodování a realizace v rámci zákona

Vedlejší kritéria

- Spolupráce/partnerství sektoru veřejné správy, občanského sektoru a podnikatelského sektoru (rozšíření počtu členů a jejich pestřejší složení)
- Sledování a hodnocení procesu MAS (originální a inovační projekty, příprava strategie a jejich úspěšná realizace)
- Výměna zkušeností a spolupráce s jinými MAS, včetně přenosu příkladů dobré praxe (navázání aktivní spolupráce s jimými MAS)
- Zjištění aspektů, kterými program podle respondentů napomáhá rozvoji regionu (nová pracovní místa, uplatnění nových příležitostí apod.)
- Hledání negativ programu LEADER a jejich případná souvislost s MAS.

11.1. Metodika výzkumu

Pro provedení výzkumu připadly v úvahu dvě metody výzkumu, dotazník a rozhovor. Po zvážení obou jsem zvolila dotazník, a to především z toho důvodu, že respondenti, zástupci MAS, jsou roztroušeni na území celé republiky a cestování za každým by bylo neúnosné a to nejen z finančních důvodů, ale především s ohledem k časovému vytížení a probíhajících dovolených.

Tabulka č. 6: Výhody a nevýhody dotazníkového šetření

Výhody	Nevýhody
Lze postihnout velký počet jedinců při nízkých nákladech.	Vysoké nároky na ochotu respondenta, je snadné přeskočit otázky nebo neodpovědět vůbec.
Anonymita je přesvědčivá.	Je možné, že odpoví jiná osoba než která byla požádána.
Je vyloučen „interviewer bias“, tzn. tazatel neovlivňuje odpovědi svou přítomností.	Návratnost je velice nízká, někdy může ovlivnit až reprezentativnost vzorku.

I přes zmíněné nevýhody jsem se rozhodla pro formu dotazníku s tím, že je nutné se pokusit návratnost zvýšit dalšími opatřeními.

11.2. Respondenti

Dotazníkem byli osloveni zástupce MAS, jejichž projekty byly v programu LEADER podpořeny do srpna 2006. Kontakty jsem získala na Ministerstvu zemědělství. Neoslovovala jsem zástupce MAS, které vybrány nebyly, protože tito lidé projekty v LEADERu ještě nemohli realizovat, i když MAS mají založenou.

Oslovená skupina se skládá z projektových manažerů z jednotlivých mikroregionů. Většinou se jedná o starosty obcí, ale v ojedinělých případech také o místní podnikatele. Vytvořila jsem vzorek ze zástupců MAS zapojených do LEADERu+ i LEADERu ČR. Některé MAS jsou zapojeny do obou iniciativ, zde jsem kontaktovala jen jednu osobu.

11.3. Zvýšení návratnosti

Pro dosažení maximální návratnosti dotazníku jsem po konzultaci se sociologem všechny respondenty telefonicky kontaktovala, požádala je o spolupráci a získala e-mailovou adresu, na kterou jsem dotazníky následně zasílala. Vysvětlila jsem cíl výzkumu, jeho důležitost a užitečnost pro respondenty samotné. Dotazníky jsem rozesílala se jmenovitým oslovením respondenta a průvodním dopisem, s dotazníkem v příloze. Upozornila jsem také na anonymní zpracování výsledků. Odměnu jsem bohužel nabídnout nemohla, i když jsem na ni byla dotazována. Snažila jsem se dotazník formulovat co nejsrozumitelněji, neptat se na jinde zjistitelné údaje (což je v takto širokém spektru MAS, které zveřejňují či nezveřejňují nejrůznější dokumenty, nelze snadno rozhodnout) a celý dotazník zpřehlednit a způsob vyplňování co nejvíce zjednodušit.

11.4. Výběr a formulace otázek

Jádro otázek jsem konstruovala na základě sady Kritérií MAS. Vybírala jsem ta kritéria, jejichž obsah se nezakládá zcela na tom, že jsou aktivity v rámci MAS realizovatelné alespoň v jedné z forem programu LEADER.

otázka č.1. Které oblasti rozvoje mikroregionu jsou pro Vás prioritní?

otázka č.2. Informujete veřejnosti o činnostech mikroregionu? Pokud ano, v jakých oblastech jsou informování a probíhá osvěta?

otázka č.3. Využívání principu SUBSIDIARITY, resp. zapojujete veřejnost v rámci české legislativy do procesů rozhodování a spolupodílení se na jednotlivých činnostech obce či mikroregionu?

otázka č.4. Vyměňujete si s jinými mikroregiony zkušenosti či příklady dobré praxe? V jakých oblastech?

otázka č.5. O jakou výměnu jakých zkušeností máte zájem do budoucna?

otázka č.6. Jak program LEADER přispívá k rozvoji vašeho mikroregionu?

otázka č.7. Jaká jsou negativa Programu LEADER?

otázka č.8. V jakých oblastech byl program LEADER nejvíce uplatňován?

otázka č.9. Máte zájem o zaslání výsledků výzkumu?

Zvažovala jsem formulaci otevřených i uzavřených otázek. Nakonec jsem zvolila jakýsi kompromis mezi oběma. V případě zvolení otevřených otázek bych nemusela získat odpověď na problém, který mě zajímá. Otázky by také nebylo možné formulovat tak, aby nebyly návodné, pokud bych se tázala na jednotlivá kritéria. Proto jsem vytvořila otázky s nabídkou odpovědí, kam jsem zahrнула jednak možnosti, ke kterým chci, aby se respondenti vyjádřili a také možnosti, které respondent zřejmě v rámci programu LEADER musí dělat.

Pro dosažení reprezentativnosti výzkumu jsem se snažila o dosažení co nejvyššího počtu odpovědí na dotazník. Jako hranici, které musím dosáhnout jsem si stanovila 50% návratnost, vzhledem k tomu, že se jedná o respondenty velice vytížené a s velkým odporem k jakýmkoli dotazníkům.

11.5. Realizace šetření

Respondenti po prvním telefonickém kontaktu někdy vyjadřovali odpor k vyplňování jakýchkoli dotazníků. Mluvili o pracovní zaneprázdněnosti a o tom, že nejspíš nebudou mít na dotazník čas. Po 1. oslovení jsem obdržela 6 dotazníků.

Po této fázi vypadla ze vzorku další MAS, protože zástupce poslal prázdný dotazník a podruhé ho již nevyplnil. Podle slov dalšího je dotazník neadekvátní aktivitám, které v rámci programu jeho MAS dělá. Další MAS vypadly z důvodu zaneprázdněnosti zástupce, na což jsem byla upozorněna již telefonicky, nebo z důvodu odporu k jakýmkoli dotazníkům, kterých zástupci MAS dostávají podle jejich slov „obrovská množství každý den a nemají pak čas na skutečnou práci“.

Po 1. upomínce e-mailem se sešlo dalších 10 dotazníků. Respondenti zřejmě usoudili, že budou kontaktováni i nadále, pokud nebudou reagovat. Znovu jim byla vysvětlena důležitost výzkumu a jeho další využití.

Po týdnu jsem některé zbylé respondenty znovu oslovila telefonicky i e-mailem a znovu rozeslala dotazník.

V odpovědích bylo znát, že někteří s vyplněním a odesláním odpovědi hodně spěchali. Jiní nabídli možnost pomoci v případě dalších otázek nebo nejasností. Bylo vidět, že jsou snad i potěšeni zájmem o jejich činnost. Ve většině jsou respondenti velmi vytížení projektoví manažeři s velkým osobním zapálením pro svoje aktivity.

12. Vyhodnocení dotazníku

Otázka č.1 „Které oblasti rozvoje mikroregionu jsou pro Vás prioritní?“

Tabulka č. 7: Prioritní oblasti rozvoje mikroregionu

Oblast	Počet bodů	Počet nezodpovězených
ekonomická	48	1
Sociální oblast	32	0
ŽP	29	2
Rozvoj cestovního ruchu	15	-
Rozvoj venkova obecně	11	-
Kulturní a přírodní dědictví	7	-
Technologická	2	-
Informační centra	2	-
Rozvoj podnikání	2	-

Zdroj: vlastní výzkum

V hodnocení této otázky jednoznačně převládá důraz na oblast ekonomickou, jak se dá ze zaměření iniciativy předpokládat, ale také na oblast životního prostředí. O hodně menší důraz se klade na oblast sociální, která je v programu LEADER reprezentována především rovností příležitostí a zapojováním veřejnosti. Zajímavé je, že zatímco několik respondentů se k oblasti ekonomické nebo sociální nevyjádřilo, k životnímu prostředí se vyjádřili naprosto všichni.

Respondenti měli také možnost vyjádřit jiné priority, než které byly nabídnuty. Zde se překvapivě často zmiňovali o rozvoji cestovního ruchu, o rozvoji venkova celkově a o udržování kulturního a přírodního dědictví. U obecného rozvoje venkova by se dalo usuzovat na to, že respondenti nemohli vybrat jako prioritu pouze jednu oblast, ale jde jim o vyrovnaný rozvoj všech tří oblastí.

Otázka č.2 Informujete veřejnosti o činnostech mikroregionu? Pokud ano, v jakých oblastech probíhá osvěta a informování?

Tabulka č. 8: Vzdělávání, osvěta nebo informovanost veřejnosti je zajišťována v následujících oblastech

Oblast	%
průběh projektů v rámci LEADER	100
kultura	92
dění v obcích	81
aktuální akce	78
ŽP	75
historie mikroregionu	60
územní plánování	60
strategické plánování	53
spolupodílení se na řízení a rozhodování	50
zvyšování odborné kvalifikace	44
tradiční dovednosti	42
získává nových dovedností a schopností souvisejících s využíváním nových technologií	33
expertní plánování	30
dotační politika/ programy ČR a EU	9
legislativní podmínky pro podporu a zachování kultury drobného vinařství	4
uvědomění si zodpovědnosti za region, kladné příklady, propagace aktivních	4
partnerství v regionu, koordinace záměrů, akcí	4

Zdroj: vlastní výzkum

Jednalo se otázku uzavřenou s možností „jiných“ odpovědí. Všichni respondenti uvedli, že zajišťují informovanost o průběhu projektů realizovaných v rámci LEADERu, což je povinnou součástí realizace projektů.

Vzdělávání, informovanost či osvěta v oblasti možnosti spolurozhodovat je až na 6.místě, za témata: kultura, dění v obcích, aktuální akce a životní prostředí. Některé z nabídnutých možností odpovědí jsou nezbytnou součástí provozu venkovské obce, proto jsou jejich četnosti tak vysoké.

Co se týká dalších témat, o územním plánování komunikuje 60% MAS, o strategickém plánování 53%, což je poněkud překvapující, protože strategii rozvoje museli zpracovat všechny MAS a to za účasti veřejnosti, o níž by měli informovat a provádět osvětu. Stejně je tomu s počtem MAS komunikujících v oblasti expertního plánování 30%.

Výsledky v těchto oblastech nelze považovat za pozitivní, především u strategického a komunitního plánování. Potvrzují však myšlenku, že MAS realizují pouze aktivity, které jsou z pravidel programu povinné a kontrolovatelné, jako je povinné informování o projektech v mikroregionu, zatímco informování a osvěta v oblastech jako je strategické plánování, je zřejmě často opomíjeno. Expertnímu plánování se věnuje tak málo MAS nejspíše také z toho důvodu, že není v programu výslovně požadováno.

Otázka č. 3 Využívání principu SUBSIDIARITY resp. jakými způsoby zapojujete veřejnost v rámci české legislativy do procesů rozhodování a spolupodílení se na jednotlivých činnostech obce či mikroregionu?

Na tuto otázku odpovědělo 72% dotázaných. Tato otázka dotazníku je vyhodnocena v několika tabulkách podle:

- počtu odpovědí k jednotlivým oblastem
- podle toho, jak často jsou v dané oblasti používány jednotlivé metody

Výzkum ukázal, že veřejnost je největší mírou zapojována do těchto oblastí: rozhodování na úrovni obcí, strategické plánování, územní a komunitní plánování. K expertnímu plánování se vyjádřil malý počet respondentů. Nejpoužívanějšími metodami zapojování veřejnosti se ukázaly být: pracovní skupiny, rozhovory, dotazníky, veřejná setkání a výstavy. Nejméně používány jsou kulaté stoly a panelové diskuse.

Z odpovědí je zřejmé, že veřejnost je do zjišťovaných tematických oblastí a aktivit zapojována a tato oblast není opomíjena tak, jak by se mohlo usuzovat z výsledku předchozí otázky, ve které se tato témata také vyskytovala. V dokumentaci programu LEADER je kladen velký důraz na komunitní a strategické plánování. Strategické plánování je v této oblasti na druhé pozici, naopak komunitní plánování je zastoupeno podstatně méně. Z výsledku by se tedy dalo usoudit, že některé strategické plánování se děje bez závislosti na plánování komunitním. Velice málo je zastoupeno plánování expertní, o čemž svědčí i výsledek předchozí otázky.

Soubor tabulek č. 9: Vyhodnocení otázky č. 3

1. Rozhodování na úrovni obcí:		2. Strategické plánování:	
Pracovní skupiny	65%	Veřejná setkání	68%
Výstavy	52%	Pracovní skupiny	64%
Dotazníky	50%	Rozhovory	35%
Rozhovory	48%	Dotazníky	30%
Veřejná setkání	41%	Kulaté stoly	25%
Kulaté stoly	34%	Panelové diskuse	24%
Panelové diskuse	6%	Výstavy	9%
3. Územní plánování:		4. Komunitní plánování:	
Veřejná setkání	68%	Pracovní skupiny	58%
Pracovní skupiny	33%	Veřejná setkání	53%
Rozhovory	15%	Rozhovory	40%
Výstavy	10%	Dotazníky	28%
Panelové diskuse	10%	Kulaté stoly	27%
Dotazníky	9%	Panelové diskuse	10%
Kulaté stoly	7%	Výstavy	5%
5. Expertní plánování:			
Pracovní skupiny	43%	Veřejná setkání	10%
Výstavy	15%	Kulaté stoly	5%
Rozhovory	12%	Panelové diskuse	5%
Dotazníky	10%		

Zdroj: vlastní výzkum

Respondenti měli možnost vypsát i další metody a oblasti zapojování veřejnosti, což je uvedeno v následujícím přehledu:

Jiné formy zapojení veřejnosti:	Jiné oblasti zapojení veřejnosti:
Tematické akce: trhy místních produktů a řemesel, naučné stezky, symposia, muzea, folklórní festivaly festivaly, kulturní památky, dějinné události, práce s dětmi a mládeží, veřejná prostranství a jejich úprava	Akce k interpretaci místního kulturního a přírodního dědictví
moderní metody komunitního rozvoje (např. plánovací víkendy, tvorba vize komunity, utváření místa)	Individuální akce jako např. Dětské hřiště apod.
rozhovory s architekty na daná témata	vzdělávání, školení
prezentace záměrů v místním tisku	historie
interaktivní webová prezentace	dotační politika
tradice- plánování kalendáře akcí	
plánovací víkendy, prezentace podniků, setkání s poslanci apod.	

Zdroj: vlastní výzkum

Z přehledu dalších metod zapojení veřejnosti je vidět, že jsou MAS v této oblasti poměrně nápadité a tato oblast není jen formalitou. I když byly navržené oblasti a metody zapojování veřejnosti pro respondenty možná limitující, lze soudit, že zapojováním veřejnosti do dalších sekundárních oblastí mnoha různorodými metodami jež jsou podporovány i ty šířeji pojaté, jako např. strategické plánování.

Výzkumem se ukázalo, že aktéři LEADERu jsou dobře připraveni v této oblasti a kritérium zapojování veřejnosti splňují.

**Otázka č. 4 Vyměňujete si s jinými mikroregiony zkušenosti či příklady dobré praxe?
V jakých oblastech?**

Tabulka č. 10 : Oblasti výměny zkušeností MAS v rámci LEADERu

Oblast	%
Komunikace mezi sektorem neziskovým, soukromým a veřejným	100
Kulturní, společenské a zábavné akce	80
Zapojování občanů do aktivit a rozhodování mikroregionu	66
Základní a předškolní školství , vzdělávání	62
Zaměstnanost	49
Dopravní problematika	42
Posilování dostupnosti a různorodosti služeb pro širokou veřejnost	38
Bezpečnost	30
Management místních úřadů	30
Budování průmyslových zón	27
Zajištění investičních pobídek	25
Senioři	19
Bytová problematika	19
Rozvoj cestovního ruchu (jiné)	17
Získávání finančních podpor	12
Měření efektivity práce úřadů	6
Etnické skupiny	6
Zemědělství	5
Společná propagace a prezentace regionu (jiné)	4
Mikroregion si zkušenosti nevyměňuje (jiné)	4

Zdroj: vlastní výzkum

Na první otázku odpověděli všichni respondenti kladně, je to jistě dáno tím, že program LEADER je velmi silně spjat s principem partnerství, tedy spolupráce mezi veřejným a soukromý sektorem. V oblasti kulturních akcí (zde lze předpokládat, že je organizuje i společně více mikroregionů) a v oblasti zapojování do rozhodování spoluobčany.

Výměna zkušeností probíhá především v rámci témat, která jsou mikroregionům společná a která je příliš neodlišují a nejsou konkurenční, jako je např. téma cestovního ruchu. Jde také o témata, která jsou pro venkov jedna z nejdůležitějších.

Smyslem této otázky bylo mimo jiné zjistit, zda si MAS vyměňují zkušenosti v oblastech typických pro MAS. Ukázalo se, že prioritní oblastí výměny zkušeností je komunikace mezi sektory a udržitelný rozvoj.

Otázka č. 5 O jakou výměnu, jakých zkušeností máte zájem do budoucna?

Na tuto otázku odpovědělo 57% oslovených, jednalo se o otázku otevřenou. Někteří respondenti opět zmínili potřebu výměny zkušeností v rámci LEADERu. Velká část také uváděla různé typy dovedností a schopností, které by realizaci rozvoje venkova usnadnili. Nejdominantnější oblastí je rozvoj venkova. Zde respondenti zmiňovali i některé konkrétní aktivity jako je vytváření pracovních míst a zamezení vysídlování, což jsou rovněž témata iniciativy LEADER. Vymezila se i tematická oblast životního prostředí, kde se objevuje potřeba jeho ochrany, role zemědělství a využití biomasy a otop. Konkrétní odpovědi jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 11: Oblasti výměny zkušeností MAS do budoucna

LEADER
Výsledky LEADERu a samotný program
Realizace programů LEADER
Praktické zkušenosti s iniciativou LEADER+, LEADER ČR
Realizace jednotlivých úspěšných projektů, řešení problémů vzniklých při realizaci
Příprava projektů pro jednotlivé dotační tituly
Dovednosti
Zvyšování odbornosti členů MAS
Informační technologie
Marketing místních produktů
Využívání dotačních programů
Komunikace mezi sektorem neziskovým, soukromým a veřejným
Rozvoj lidských zdrojů
Rozvoj venkova
Rozvoj aktivit ve venkovském prostoru („soběstačný venkov“)
Rozvoj venkova (zamezit vysídlování vesnic), udržení prac. míst a tvorba nových apod
Vztah obyvatel k regionu (Sudety)
Záchrana kult. a přírod. Dědictví
Efektivní tvorba pracovních míst na venkově
Energetická soběstačnost, pokud možno v místě
Podpora mladé generace, stabilizační programy
ŽP
ŽP
Využívání plynu jako ekologického vytápění
Zemědělská činnost
Nakládání s bioodpadem a využití biomasy
Cestovní ruch
Rozvoj cestovního ruchu (např. agroturistika)
Rozvoj cestovního tradičního pro danou oblast
Jiné
Výchova mládeže a naplnění jejich volného času
Řešení sociálně slabých obyvatel

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 6 Jak program LEADER přispívá k rozvoji vašeho regionu?

Tabulka č. 12: LEADER a rozvoj mikroregionu: A, Přínosy programu LEADER

Oblast	%
Po finanční stránce umožňuje realizaci projektů	97
Umožňuje výměnu zkušeností	94
Zapojením místních aktérů a důrazem na iniciativu „zdola“ posiluje vazbu obyvatel k danému regionu, zvyšuje pocit sounáležitosti	80
Umožňuje komunikaci s jinými mikroregiony	79
Vytváří nové pracovní příležitosti	71
Uspodňuje komunikaci uvnitř mikroregionu	70
Umožňuje zavádění nových technologií a služeb v mikroregionu	63
Vytváří sociální kapitál. Rozvíjí a podněcuje lidské zdroje. Zvyšuje pocit odpovědnosti za to, co se v regionu děje. Nabízí možnost aktivně ovlivnit to, kam bude rozvoj regionu směřovat	7
Zvyšuje absorpční kapacitu území. Umožňuje vytvořit nezávislou profesionální strukturu pro implementaci programu. Decentralizuje rozhodovací pravomoc. Výhodou je až 100% dotace. Pokud byl záměr MAS úspěšný v příjmu dotace silně motivuje další aktéry k produkci nových projektů - oživuje region	5

Respondenti ve velké většině souhlasili s navrženými přínosy iniciativy LEADER pro region. Rozdíl četností jednotlivých odpovědí se liší jen minimálně, ve srovnání s jinými otázkami. Jako nejdůležitější je uváděna finanční podpora, kterou program poskytuje, dále skýtá prostor pro výměnu zkušeností a za velice důležité je považována i vlastní schopnost obyvatel ovlivňovat dění ve svém okolí a rozvoj pocitu sounáležitosti.

Na dalších místech v pořadí respondenti jmenovali mezi přínosy LEADERu: komunikaci s jinými mikroregiony, vytváření pracovních příležitostí, usnadnění komunikace v mikroregionu a zavádění nových technologií. Respondenti navíc shodně uvedli jako další kladnou stránku rozvoj lidských zdrojů a vzrůst odpovědnosti obyvatel za vývoj mikroregionu. V této otázce se ukázalo, že LEADER své hlavní cíle naplňuje i podle reakcí zapojených MAS.

Otázka č. 7 Jaká jsou negativa programu LEADER?

Tabulka č. 13: LEADER a rozvoj mikroregionu: Negativa programu

Oblast	%
vyžaduje hodně administrativy	100
příprava na program je velmi finančně náročná	79
je to pro mikroregion velký závazek, který zabraňuje realizaci jiných akcí	27
je to formální záležitost	11
LEADER ČR málo finančních prostředků ze strany státu a prostředky jsou nízké	11
špatně nastavená pravidla předfinancování pro administraci programu (nejsou zde žádné zálohové ani dílčí platby, je-li nositelem občanské sdružení, nikdo mu poskytne půjčku na provoz – administraci programu. Nezávislost je pak draze zaplacená nesmírným úsilím o zajištění finančních prostředků). Podmínkou je zafinancování akcí a projektů v rámci vlastních prostředků, k proplácení dotace dochází až po realizaci a vyhodnocení akce. nenáročnost podpory a nejistota úspěchu při nutnosti vynaložit prostředky na přípravu vyžadovaných dokumentů a na projektovou přípravu, vytváří vysoké riziko pramenící z neúspěchu v programu - zmařená iniciativa a prostředky Při tvorbě programovacího rámce pro ČR na další programové období není záruka, že budou dostatečně akceptovány podmínky českého venkova.	36
často se mění pravidla nejdou zde odborně vyškolení lidé, kteří znají postupy LEADERu, tápou i úředníci na ministerstvech apod. nedostatečná připravenost programu(ze strany administrátora) nejednoznačný výklad pravidel nepřipravenost ze strany Mze	32
nedostatečné legislativní zakotvení nemá dostatečné legislativní zakotvení (komunikace s MZe, SZIF)	15
složitost přípravy žádosti náročnost vlastního chodu, fungování MAS mnoho MAS ho bere jako spásu z jeho propagace je málo zřejmé, že nejde jen o to naplnit požadavky a že to bez velké aktivity a nasazení lidí nefunguje, i když to na papíře deklarují je to pro region - místní akční skupinu velký závazek, který ovlivňuje realizaci jiných akcí žádné	4

Zdroj: vlastní výzkum

V této otázce měli respondenti vybírat ze čtyř nabídnutých odpovědí. Jejím cílem bylo spíše motivovat respondenty ke zmínění dalších negativ LEADERu. Na tuto otázku odpověděli rovněž všichni respondenti, kteří odpovědi na dotazník zaslali, tj. 79% oslovených. Všichni respondenti odpověděli, že problémem programu je administrativní náročnost, jako druhý nejvýraznější problém se ukázala finanční náročnost programu. Neprokázalo se, že by program LEADER zabraňoval realizaci jiných aktivit, nebo byl pouze formální záležitostí.

Odpovědi, které respondenti jmenovali bylo možné rozdělit do několika tématických okruhů. Vyvinul se okruh , který zahrnuje problémy týkající se nízkého objemu poskytovaných financí, dále špatně nastavených pravidel programu v oblasti financí, zvláště často je zmiňován problém financování projektů až po jejich realizaci. Další téma zahrnuje problém s pravidly programu, konkrétně jejich nejasnost, nestabilitu a nepřipravenost programu ze strany MZe. Jako další téma lze popsat vše co se týká nedostatečného legislativního zakotvení programu a další různorodé problémy, které jsou uvedeny na konci tabulky.

13. Závěr

Princip subsidiarity má zajistit, aby všechna opatření byla přijímána co nejbližší občanům, tedy na nejnižším stupni správy, který umožňuje jejich realizaci nebo výkon. Tyto pravidla byla oficiálně ustanovena v Maastrichtské smlouvě a jsou závazná pro všechny členské státy EU. Důvodem bylo především přesné vymezení jednotlivých kompetencí mezi EU a členskými státy tak, aby docházelo k co nejefektivnějšímu a nejúčinnějšímu řízení.

Využívání principu subsidiarity na úrovni ČR, jsem se pokusila aplikovat na OP LEADER. Předností LEADERu je propracovaný mechanismus fungování výběru a realizace projektů. Program má stabilní zázemí a širokou podporu. Rozměr dlouhodobosti je v projektech zajištěn strategiemi rozvoje regionu, které udávají rámec jednotlivých aktivit a spění ke stanovené vizi. LEADER zabezpečuje fungující partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru a usnadňuje komunikaci a spolupráci těchto sektorů. Navíc je vyžadováno zapojení veřejnosti.

Program má finanční i organizační podporu na úrovni jak Evropské unie, tak i státní. Důležitým rysem je, že projekty i strategie jsou zajišťovány MAS, která má právní subjektivitu a zakládá se na partnerství zástupců jednotlivých sektorů. Tento fakt napomáhá stabilitě při realizaci projektů a zaručuje spolupráci nejrůznějších zájmových skupin. LEADER má propracovaný systém podporovaných aktivit vedoucích ke stanoveným cílům. Při aplikaci programu v prostoru celé Evropy je zaručena jeho flexibilita odrážející lokální odlišnosti a s ní související potřeby. Důležitý je také důraz na přírodní i kulturní stránku venkova a jejich obnovu, podporu obnovitelných zdrojů energie na venkově, důraz na nové technologie a jejich originální využití pro místní rozvoj. Program spojuje tradiční stránku venkova s moderními řešeními. Sociální rozměr je v programu zaměřen na zajištění rovných příležitostí pro všechny sociální skupiny. I když se zdá, že je podporován v první řadě ekonomický rozvoj venkova. Ekonomická stránka je v této věci nezanedbatelnou a zřejmě jednou z hlavních příčin vylidňování venkova.

Program vytváří vysoký potenciál pro zapojování veřejnosti do rozhodování a dalších procesů. MAS zapojují veřejnost nejrůznějšími metodami, ze kterých se mohou další subjekty inspirovat. Je zde silný inovační potenciál s originálními nápady. LEADER je také důležitým prostředníkem ve výměně zkušeností v klíčových problematických oblastech venkova. Potenciálně vytváří prostor pro předávání know-how v nejrůznějších oblastech. Vede také ke zvyšování odborných znalostí venkovských obyvatel. Jeho přínosem je zlepšování ekonomické situace mikroregionů i zlepšování životního prostředí.

Při analýze mechanismů aplikování principu subsidiarity a samotnému uplatňování programu LEADER, jsem narazila také na „dětské nemoci“ tohoto programu. Jako hlavní nedostatek jsem shledala velké množství administrativy a finanční náročnost přípravy na zapojení do programu. Špatně jsou také nastavena pravidla předfinancování pro administraci programu. Dotace jsou vypláceny až po dokončení a vyhodnocení akce. Je potřeba se také zaměřit na další oblasti, které jsou v současnosti opomíjeny. Jedná se o velkou sociální oblast, expertní plánování (na rozdíl od dalších metod plánování jako je strategické, komunitní), a také monitorování projektů. Přesto jsem přesvědčena, že zkušenosti s čerpáním dotací v dohledné době odstraní i tyto nedostatky a OP LEADER bude plnit svou funkci podpory bezezbytku.

Zkratky a slovníček pojmů

SLOVNÍČEK ZKRATEK

EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development)
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (Evropský zemědělský orientační a záruční fond)
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
LEADER	Iniciativa Společenství pro rozvoj venkova, (v překladu: Liaison Entrée Action de Development de L'Economie Rurale, tzn. Propojování akcí hospodářského rozvoje venkova)
MAS	místní akční skupina (Local Action Group – zkratka: LAG)
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OP	Operační program (Operational Programme)
OP Zemědělství	Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“

SLOVNÍČEK POJMŮ

Expertní plánování: pro tento termín neexistuje v souvislostech, ve kterých je používán v této práci, zavedená definice.

Komunitní plánování: pro tento termín neexistuje v souvislostech, ve kterých je používán v této práci, zavedená definice.

Projekt: Projektem se rozumí proces (příprava), sestávající ze vzájemně koordinovaných a řízených činností, prováděných ve vymezeném časovém období k zabezpečení cílů, definovaných ve schváleném programu nebo podprogramu, jehož realizace vyžaduje vypracování projektové dokumentace (technická dokumentace požadovaná zákonem č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů nebo dokumentace, stanovená správcem programu), nebo akce, tj. pořízení, technické zhodnocení, opravy a udržování hmotného a nehmotného investičního majetku a další činnosti, jejichž realizace nevyžaduje zpracování projektové dokumentace (podle zákona č. 50/1976 Sb.).

(Pravidla pro poskytování dotací ze státního rozpočtu v rámci programu LEADER ČR (Pravidla - LEADER ČR, MZe, 2004)

Strategické plánování: Lze definovat mnoha způsoby. Uvádím zde dva.

- Je to proces promyšleného stanovování vize a strategických priorit, který vede k uvažování o středně až dlouhodobé budoucnosti municipality a k volbě vhodných kroků a postupů, jak municipalitu udržitelně k této budoucnosti dovést. (*www.nszm.cz*)
- Strategické a akční plány jsou komplexními programovými dokumenty obcí, měst, mikroregionů a krajů. Formulují strategii rozvoje celé komunity, všech sfér jejího fungování i celého území, s důrazem na souvislosti a vzájemnou podporu navržených cílů. (*Místní Agenda 21 ve Státní politice životního prostředí, MŽP*)

Územní plánování: Územní plánování soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek - půdy, vody a ovzduší.

(*Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu*)

Přehled použité literatury

➤ Literatura:

- Blažek J., Severa P. (1999) „Nůžky se otvírají“, Ekonom 35/99, str. 26–27
- Disman, M.: Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. Karolinum, Praha 1993
- Hřích J. (1999) „Regionální uspořádání ČR a EU“, Ekonom 18/99, příloha Integrace č. 37, str. II–IV
- Hučka M., Koudela V., Kutscherauer A. (1999) „Regionální operační programy – metodická příručka“, Praha
- Lacina L., Volek P. (2000) „Institucionální připravenost ČR na čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU“, MZLU Brno
- Lukáš Z. (2000) „Tradiční program v novém kabátě“, Ekonom 6/2000, příloha Integrace č. 53, str. II–III
- Malý, J. (2000) „Finanční řízení a veřejné zakázky“, Národní vzdělávací fond, Praha

➤ Odborné dokumenty:

- Dokumentace programu 229220 podpora rozvoje venkovských regionů, MZe, Praha 2004
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR (1999a) „Amsterodamská smlouva“, Decibel Production, Praha
- Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování finanční pomoci na projekty z podopatření 2.1.4. Rozvoj venkova (podopatření typu LEADER+) v rámci Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství na období 2004 – 2006, MZe, 2004
- Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování finanční pomoci na realizaci integrovaných územních strategií rozvoje venkova v rámci podopatření 2.1.4. Rozvoj venkova (podopatření typu LEADER+) OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství na období 2004 – 2006, Pravidla MAS, Mze
- Pravidla pro poskytování dotací ze státního rozpočtu v rámci programu LEADER ČR (Pravidla - LEADER ČR) MZe, 2004

- Zásady Evropské Komise pro iniciativu LEADER+ - Oznámení Evropské komise pro členské země ze 14. dubna 2000, která stanoví Zásady pro iniciativu Společenství pro rozvoj venkova (LEADER+), EK, 2000
- Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

➤ **Periodika:**

- Budoucnost rozvoje venkova, Zpravodaj MZe 3/2005
- Budoucnost rozvoje venkova, Veřejná správa, 4/2005, MV ČR
- Podpora rozvoje venkova, Zpravodaj MZe 3/2005
- Program LEADER pokračuje, Zpravodaj MZe, 1/2005
- Program LEADER ČR, Zpravodaj MZe 1/2006
- Rozvoj venkova a program LEADER ČR, Zpravodaj Mze 3/2006
- Rozvoj venkova, Program LEADER ČR, Veřejná správa 21/2005, MV ČR
- Venkovské noviny 7/2006, Rural Voice, CpKP
- Zpravodaj pro Místní Agendy 21, 3/2005, CENIA
- Zpravodaj MZe 3/2005
- Zpravodaj MŽP č. 01/2004, MŽP

➤ **Internetové zdroje:**

- www.evropska-unie.cz
- www.env.cz
- www.euroskop.cz
- www.finance.cz
- www.isu.cz
- www.karmelitanske-nakladatelstvi.cz/encyklopedie
- www.leadercz.cz
- www.mze.cz
- www.mze.cz
- www.nszm.cz
- www.obce.cz/mmr/vestniky
- www.reseauleader.com
- www.senat.cz
- www.strukturalni-fondy.cz
- www.sustainable-cities.org
- www.vlada.cz

Seznam příloh

Čestné prohlášení žadatele

Bodovací kritéria

Přehled projektů realizovaných v rámci programu LEADER + nebo LEADER ČR

Přehled podpořených MAS

Dotazník

Další vybrané programy pro podporu rozvoje venkova

Citace z dokumentů k LEADERu+ a LEADERu ČR

Přehled tabulek

Tabulka č. 1: LEADER+: bodovací kritéria

Tabulka č. 2: LEADER ČR: obecná kritéria hodnocení záměrů MAS

Tabulka č. 3: LEADER ČR: kritéria pro monitorování

Tabulka č. 4: LEADER ČR: kritéria pro hodnocení

Tabulka č. 5: Složení MAS

Tabulka č. 6: Výhody a nevýhody dotazníkového šetření

Tabulka č. 7: Priority rozvoje mikroregionu

Tabulka č. 8: Oblasti zajišťování vzdělávání, osvěty nebo informovanosti veřejnosti

Tabulka č. 9: Vyhodnocení otázky č. 3

Tabulka č. 10: Oblasti výměny zkušeností MAS

Tabulka č. 11: Oblasti výměny zkušeností MAS do budoucna

Tabulka č. 12: LEADER a jeho přínosy rozvoje mikroregionu

Tabulka č. 13: LEADER a jeho negativa

Tabulka č. 14: Oblasti uplatňování LEADERu

Přehled Obrázků

Obr. č. 1: Mapa ČR: oblasti zapojené do LEADERu

Obr. č. 2: Mapa ČR: regiony pracující metodou LEADER

Přílohy:

Přehled:

<i>ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ ŽADATELE</i>	64
<i>BODOVACÍ KRITÉRIA</i>	65
<i>PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI PROGRAMU LEADER + NEBO LEADER ČR..</i>	66
<i>PŘEHLED PODPOŘENÝCH MAS</i>	70
<i>DOTAZNÍK</i>	72
<i>DALŠÍ VYBRANÉ PROGRAMY PRO PODPORU ROZVOJE VENKOVA</i>	76
<i>CITACE Z DOKUMENTŮ K LEADERU+ A LEADERU ČR</i>	78

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ ŽADATELE

Žadatel prohlašuje, že:

- všechny informace uvedené v žádosti jsou úplné pravdivé;
- k datu podání Žádosti o finanční pomoc (dále jen „žádost“) má vypořádány splatné závazky vůči finančním úřadům, SZIF a MZe z titulu § 6 odst. 3 a odst. 4, § 9 odst. 7 a § 23 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (zákon o půdě) a dotací a vůči ostatním orgánům veřejné správy, tzn. vůči orgánům státní správy a samosprávy (zejména nedoplatky na pojistném a na penále na veřejném zdravotním pojištění, na pojistném a penále na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti) a další finanční závazky z jiných projektů financovaných se strukturálních fondů / Fondu soudržnosti vůči orgánům, které prostředky z těchto fondů poskytují,
- předložený projekt nebyl a nebude podpořen jiným finančním nástrojem EU ani z jiných národních veřejných zdrojů;
- k datu podání žádosti není v likvidaci a na jeho majetek nebyl v posledních 3 letech vyhlášen konkurs nebo konkurs nebyl zrušen pro nedostatek majetku;
- nemá, resp. žádný ze statutárních zástupců uvedených v žádosti, nemá v trestním rejstříku záznam o odsouzení pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisela s předmětem činnosti podnikání, nebo pro trestný čin hospodářský anebo trestní čin proti majetku (hlava II. a IX. zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů);
- se zavazuje plnit všechny podmínky pro poskytnutí finanční pomoci z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství stanovené Pravidly LEADER+;
- předložený projekt je v souladu s platnou právní úpravou uvedenou v Pravidlech LEADER+;
- si je vědom právních důsledků nepravdivosti čestného prohlášení.

V dne

BODOVACÍ KRITÉRIA

Opatření:

Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Podopatření:

Rozvoj venkova (podopatření typu LEADER+),

Investiční záměr:

1.skupina – realizace strategie

Bodovací kritéria jsou uvedena ve Strategii příslušné MAS.

Opatření:

Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Podopatření:

Rozvoj venkova (podopatření typu LEADER+),

Investiční záměr:

2. skupina - osvojování schopností

Č.	Kritérium	Možný bodový zisk
1.1.	MAS je založena	40
1.2.	MAS je připravována	20
2.1.	Strategie rozvoje území: připravená	40
2.2.	Strategie rozvoje území: rozpracovaná	20
2.3.	Strategie rozvoje území: není	0
3.	Respektování principu partnerství	10
4.	Prokazatelné zkušenosti v oblasti rozvoje venkova	10

Pozn. Při shodném počtu bodů více projektů u osvojování schopností je rozhodným kritériem časové hledisko.

Přehled projektů realizovaných v rámci programu LEADER + nebo LEADER ČR

- 24. FIM Motocamp 2005
- 4. ročník pouťového odpoledne "Pod lípami"
- Advent ve Vlašimi
- Agrofarmy Bezdržice- pořízení strojního vybavení
- Agroturistika P. Jech
- Bezpečná cesta do školy
- Celková oprava ulice březový háj
- Celková rekonstrukce obecního víceúčelového domu
- Cyklus koncertů v obcích mikroregionu Nový Dvůr, seminář interpretace, výstava o duchovní hudbě
- Divadlo a koncert místního sboru Florian na ukončení roku, spojený s technickým zabezpečením akce-výměna zastaralé scénické divadelní techniky
- Dobudování dětského hřiště v Čerčanech
- Dům jógy v Hlavici – rekonstrukce chléva...
- Festival duchovní hudby „SURSUM CORDA“ Svatobořice-Mistřín 2006
- Folkové pátky
- Hasičský útok aneb sedm statečných
- Hospodářsko technický paspart komunikací a evidence dopravního značení
- Hrajeme si celý rok - aneb člověk je tvor společenský
- Hřiště pro volný čas v Roztokách atd.
- Informační centrum Střední Povltaví
- Informování veřejnosti televizním vysíláním programu MiTEL TV
- Integrovaný projekt "Péče o kulturní a historické bohatství regionu"
- Jemnický mikroregion – technické vybavení pro pořádání kulturních akcí v obcích Jemnického mikroregionu
- Kanalizace obec Dubné
- Kdo si hraje, nezlobí!
- Komplexní řešení centrální části v Ostředku
- Komunitní a spolkové centrum Janův Důl
- Komunitní centrum-klášter Blahutovice
- Konference rodin
- Kulturní „Hody sú naše“
- Kulturní „O víně-práci a lásce“
- Kulturní a společenské akce určené mladým rodinám s malými dětmi
- Mechanizace ovčí farmy
- Místní obslužná komunikace v obci Petroupim
- Modernizace zrací linky tradičních valašských produktů
- Moštárna a palírna Brocná
- Motivující informační činností k rozvoji duchovních a turistických aktivit v mikroregionu Ždánicko
- Muzeum ve vagónu „Na vinařské stezce-na Baťově vlečce“
- Načeradec - Dějiny městečka a okolních obcí a výstava fotografií
- Nákup a instalace nové technologie pro lyžařský vlek
- Nákup mulčovače
- Nákup stroje na sklizeň rybízu v Bratkovicích
- Nákup strojů na údržbu krajiny

- Nákup traktoru pro zpracování šťovíku
- Nákup travní sekačky
- Naučná stezka "Po stopách bitvy u Jankova"
- Náves obce Čtyřkoly a dětské hřiště - architektonická studie a projektová dokumentace
- Návrat k venkovskému vzhledu obcí Bernartice a Borovsko
- Návrh a příprava opatření vedoucích k úsporám energie v objektu mateřské školy s důrazem na využití obnovitelných zdrojů
- Nová technika k novému využití zemědělské půdy
- Občanské sdružení rodičů a přátel ZŠ v Polici u Jemnice - investice pro podporu místního partnerství školy,
- Posílení místního ekonomického prostředí a zhodnocení místní produkce (výstavba referenčního pracoviště s výrobou palivového lihu, elektronická venkovská tržnice, zapojení zahraničního partnera do realizace el. venkovské tržnice, sestavení a repase drtící a třídící linky, vytvoření trhu s biomasou, podpora výroby lnu, zlepšení podmínek sběru a třídění odpadních plastů, využití mulčovače.
- Prázdniny s žabkou
- Projektová dokumentace - Rekonstrukce zámeckého sklepení
- Projektová dokumentace k obnově středu obce Chocerady - část II.
- Projektová dokumentace na rekonstrukci historického vagónu řady Ciz na salonní vůz
- Projektová dokumentace na rekonstrukci staré hospodářské usedlosti na část muzejní, sdružovací, k předvádění řemesel a akcí připomínající dřívější život a zvyky
- Projektová dokumentace na rekonstrukci vodárenské věže v Čerčanech na malé železniční muzeum s občerstvením pro turisty
- Projektová dokumentace pro stavební povolení projektu "Přístavba školní tělocvičny a stavební úpravy základní školy v Bystřici
- Projektová dokumentace sportovní haly
- Projektová dokumentace vinného sklepa s ubytováním
- Projektová příprava rekonstrukce Kolářova strojního mlýna v
- Propagace lyžování v Pobeskydí a kampaň na podporu cestovního ruchu v Pobeskydí
- Průvodce mikroregiony – marketingová studie
- Přestavba objektu „Malovaný dům“
- Přestavba silážních věží
- Přístavba stájí pro koně - jízdárna Lužice
- Ptáci Podblanicka
- Půdní vestavba bytových jednotek - Divišov, pavilon B
- Půdní vestavba v základní škole Albrechtický
- Rekonstrukce budov kulturního a sportovního vybavení obce
- Rekonstrukce části zámku Jemniště
- Rekonstrukce fotbalového hřiště
- Rekonstrukce kulturního areálu a parkoviště
- Rekonstrukce moštárny ČZS a terénní úpravy
- Rekonstrukce náměstí
- Rekonstrukce senážních věží
- Rekonstrukce sportovního hřiště na víceúčelový sportovní areál
- Rekonstrukce stájí jezdeckých koní
- Rekonstrukce střechy obecní budovy
- Rekonstrukce špejcharu na muzeum únětické kultury
- Rekonstrukce technologie čerpací stanice
- Rekonstrukce ubytovacích zařízení autocamp Podroužek

- Rekonstrukce zemědělského stavení
- Rekonstrukce železničních vagonů pro zřízení železničního muzea na bývalé Baťově vlečce
- Revitalizace cesty na Dolín ve Slaném
- Revitalizace požární nádrže zpět na rybník
- Rozšíření penzionu Dvorce
- Rozšíření sportovního areálu ve Vlkoši-projekt ke stavebnímu řízení
- Rozvoj hokejbalu ve Ždánickém regionu
- Rukodělná dílna „Vlčí koš“
- Řešení odpadového hospodářství v CHKO Poodří
- Řešení odpadového hospodářství v CHKOP-aplikace kejdy
- S minibusem propojíme region
- Silniční běh Bukovanský mlýn (iniciovat lidský potenciál v regionu pro sportovní aktivity ve venkovském prostoru)
- Skotnice-veřejná prostranství pro místní občany a návštěvníky RP
- Sochařské sympozium
- Soubor seminářů na téma praktické možnosti využití obnovitelných zdrojů
- Sportovně rekreační areál – ubytovací zařízení
- Sportovní dny pro každého
- Staré dobré časy - výstava o historii Vlašimi
- Strážské putování Podralskem
- Studie možností rozšíření cestovního ruchu
- Technické zabezpečení odděleného sběru bioodpadu ve vybraných obcích mikroregionu - Vltavotýnsko
- Technologické vybavení pro aplikaci kompostu a organické hmoty – rozmetadlo s příslušenstvím
- Turistické pobyty pro mládež se zaměřením na ekologickou výchovu
- Ubytovaní na venkově s ohledem na zachování venkovského vzhledu obce
- Údržba tradiční valašské krajiny pastvou skotu – zimoviště
- Uspořádání série jezdeckých závodů a soustředění, založení nové tradice, technické vybavení, dětský rakč Hlučín
- Ve Bzenci zvoní, podkovy koní
- Vestavba na dům čp. 30 v Jankově"
- Víceúčelové pobytové a rekreační plochy v obci k posílení rovných příležitostí, zejména pro matky s malými dětmi.
- Víceúčelový areál Farská louka v Lomnici nad Lužnicí
- Vodní nádrž "Struhařov" - stavební úpravy a odbahnění
- Vybavení lesního hospodářství stroji ke zpracování dřeva
- Vybudování informačního centra v Louňovicích pod Blaníkem
- Vybudování místa pro setkávání Kotelna v rámci os Ochrana fauny ČR Votice
- Výstavba budovy, která přispívá k diverzifikaci zemědělské činnosti a současně uspokojuje potřeby znevýhodněných skupin obyvatel.
- Výstavba víceúčelového hřiště Synkov-Slemeno
- Výstavba zastávky s bufetem a WC na náměstí v Kardašově Řečici
- Výtvarná soutěž
- Využití rostlinných zbytků při likvidaci křídlatky a náletových dřevin jako OZE
- Využití veřejných ploch pro občanské aktivity všech generací
- Z pokolení na pokolení
- Zahájení výstavby archeoparku Netolice

- Zahajovacího utkání O zlatou ždánickou hokejku, včetně vybavení hokejbalového týmu, navázání na dlouholetou tradici a zavedení každoročních přátelských utkání
- Záchrana kostela sv. Jana Křtitele v Okrouhlém Hradišti
- Založení krojového fondu, udržení tradice hodů, předávání dovednosti opravy krojů
- Založení lázeňského parku Lavana v Romanině
- Založení nové sportovní tradice, soutěže hasičů vč. soutěžního vybavení, doprovodný program, výstava z historie, soutěže pro děti, večerní zábava
- Založení rukodělné dílny, sestavení archívu krojů obcí mikroregionu Nový Dvůr
- Zámecký park v Bartošovicích, centrum oddechu a relaxace
- Závěr roku jak se patří
- ZD Dešov - technologie pro údržbu travních porostů
- Zelené sídliště - projektová dokumentace
- Zelený zvoneček
- Zemědělská hospodářská cesta
- Zkvalitnění služeb poskytovaných Informačním centrem Města Votice
- Zlepšení nabídky pro volný čas turistů i místních obyvatel - nový produkt v CR = náhradní turistický program u vysokou návštěvností zahlcené atraktivitu CR.
- Zlepšení služeb pro veřejnost
- Zlepšení služeb zemědělcům a přírodě
- Změna technologie zastýlání
- Značení cyklotras na území Konstantinolázeňska
- Značení cyklotras na území Stříbrského regionu
- Zpracování projektové dokumentace na zařízení pro sportování žáků ZŠ i všech občanů
- Zpracování projektové dokumentace na zřízení muzea vinařství v prostorách bývalé lisovny v Milolících, areál Šidleny
- Zpracování stavební projektové dokumentace pro projekt "Půdní
- Zprovoznění společenské místnosti pro rozvoj partnerství na bázi obecně prospěšných služeb
- ZSNové staré cesty Dvůr Buchov - projektová dokumentace
- Zvýšení kvality trávení volného času
- Životodárné dědictví

Přehled podpořených MAS

MAS zařazení dle LEADER

MAS	Leader ČR k 21.2.2005	Leader + k 28.4.2005	LEADER ČR 2004	Žadatelé o LEADER
Posázaví o.p.s.				
Partnerství venkova				
Rozvoj Krnovska				
Rýmařovsko				
Sdružení Růže				
Hlubocko-Lišovsko				
Pobeskydí				
Společná Cidlina				
Loucko				
Mikroregion Telčsko				
MAS Třeboňsko				
Náš region				
Vladař				
Přemyslovské střední Čechy				
Ekoregion Úhlava				
Pošumaví, z.s.p.o.				
MAS Hrádecko-Chrastavsko				
MAS Frýdlantsko				
Podještědí				
Rozvoj Tanvaldska				
Region Poodří				
Region Haná				
Občané pro rozvoj venkova				
Vltava				
Srdce Čech				
MAS Blanský les-Netolicko				
Sdružení Splav				
Přid'te pobejt				
Kozákov				
Rozkvět zahrady JČ				
LAG Strakonicko				
Jesenická MAS				
Krajina srdce				
MAS Veselsko-Řečicko				

MAS Lužnice o.s.				
Český západ				
MAS Jemnicko, o.p.s.				
IECC, o.p.s.				
MAS mikroregionu Buchlov				
MAS Hornolidečska				
Most Vysočiny				
Občanské sdružení "CHANCE IN LOCAL ACTION GROUP"				
LAG Podralsko				
Kyjevské Slovácko v pohybu				

Dotazník

Dotazník pro zástupce LEADER+ a LEADER ČR:

Instrukce pro vyplnění dotazníku:

Prosím, při zodpovídání otázek vybírejte z nabídnutých možností vymazáním těch neodpovídajících. Každá otázka obsahuje možnost „jiné“ odpovědi, kde je místo pro rozepsání několika položek. V tabulce (v otázce č. 3) prosím označte v každé oblasti, do které zapojujete veřejnost i způsob, jakým ji zapojujete. Lze zde doplnit i „jiné“ oblasti a způsoby zapojení – ty prosím vypište do šedých polí a označte v tabulce.

1. Vyplňte priority rozvoje Vašeho mikroregionu v následujících oblastech a přiřadte k jednotlivým oblastem číslo 1 – 3 podle důležitosti.

- sociální:
- ekonomické:
- životní prostředí:
- jiné:

2. Snažíte se zajišťovat vzdělávání, osvětu nebo informovanost veřejnosti? Pokud ano, v jakých oblastech? (Vyberte.)

- dění v obcích
- aktuální akce
- životní prostředí
- udržitelný rozvoj
- územní plánování
- strategické plánování
- komunitní plánování
- expertní plánování
- průběh projektů v rámci LEADER
- historie mikroregionu
- kultura
- tradiční dovednosti

➤ jiné: (Prosím, rozepište.)

3. Jakými způsoby zapojujete veřejnost v rámci české legislativy do procesů (uvedených vlevo v tabulce)?

Označte v tabulce, ve kterých oblastech zapojujete veřejnost jakými způsoby (nabídka nahoře v tabulce).

Pokud zapojujete veřejnost i do jiných oblastí činností nebo jinými způsoby, vyplňte název oblasti či způsobu do tabulky.

Forma zapojení	dotazníky	rozhovory	pracovní skupiny	kulaté stoly	veřejná setkání	výstavy	panelové diskuse	tematické akce: (téma akce.)	jiné: rozepište	jiné: rozepište	jiné: rozepište
Rozhodování na úrovni obcí											
Územní plánování											
Strategické plánování											
Komunitní plánování											
Expertní plánování											
Jiné: (napište oblast)											
Jiné: (napište oblast)											

Jiné: (napište oblast)

4. Vyměňujete si s jinými mikroregiony zkušenosti či příklady dobré praxe?

V jakých oblastech ? (Vyberte.)

- bytová problematika
- dopravní problematika
- etnické skupiny
- senioři
- základní a předškolní školství
- bezpečnost
- udržitelný rozvoj
- komunikace mezi sektorem neziskovým, soukromým a veřejným
- management místních úřadů
- měření efektivity práce úřadů
- zajištění investičních pobídek
- zaměstnanost
- budování průmyslových zón
- jiné: (Prosím, rozepište)

5. jakou výměnu, jakých zkušeností máte zájem do budoucna?

(Prosím, rozepište.)

6. Jak program LEADER přispívá k rozvoji vašeho regionu?

- umožňuje realizaci projektů po finanční stránce
- umožňuje komunikaci s jinými mikroregiony
- umožňuje výměnu zkušeností
- usnadňuje komunikaci uvnitř mikroregionu
- zapojením místních aktérů a důrazem na iniciativu „zdola“ posiluje vazbu obyvatel k danému regionu, zvyšuje pocit sounáležitosti
- vytváří nové pracovní příležitosti
- jiné: (Prosím, rozepište.)

7. Jaká jsou jeho negativa?

- vyžaduje hodně administrativy
- je to pro mikroregion velký závazek, který zabraňuje realizaci jiných, např. aktuálnějších akcí
- příprava na program je velmi finančně náročná
- je to formální záležitost
- jiné: (Prosím, rozepište.)

8. Máte zájem o zaslání výsledků výzkumu?

- Ano
- Ne

Velice Vám děkuji za vyplnění tohoto dotazníku!

S pozdravem příjemného dne *Bc. Žaneta Jurásková*

Další vybrané programy pro podporu rozvoje venkova

EQUAL

Hlavním cílem iniciativy EQUAL je přispívat k zajišťování rovného přístupu k zaměstnání prostřednictvím hledání a ověřování postupů potlačujících diskriminaci a nerovnost při práci a při hledání zaměstnání. Jde o iniciativu, která je součástí strategie zaměstnanosti EK a pro členské země EU je financována z ESF. Garantem v ČR je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

URBACT

Program Urbact přispívá k vytváření a zavádění nových řešení městské obnovy, která budou přínosem pro obyvatele všech evropských měst. Hlavním opatřením programu URBACT je vytvoření a zajištění funkčnosti sítí měst a územních správních jednotek. Program má 14 tématických sítí, ve kterých se setkávají odborníci partnerských měst z členských států EU, kde si vyměňují zkušenosti o problematice, kterou řeší města a městské regiony. Tento program nabízí zajímavé možnosti spolupráce mezi městy z členských zemí EU.

INTERREG III

Program INTERREG III zahrnuje tři části:

- A – Přeshraniční spolupráce napomáhající integrovanému rozvoji mezi sousedícími regiony.
- B – Přeshraniční spolupráce vedoucí k vytvoření integrovaného a vyváženého území v celé Evropské Unii.
- C – Posílení meziregionální spolupráce a zlepšení politik a technik meziregionálního ekonomického rozvoje.

INTERREG IIIA

Tato Iniciativa Společenství je v ČR realizována prostřednictvím pěti samostatných programů podle jednotlivých hranic: s Polskem, Rakouskem, Bavorskem, Saskem a se Slovenskem. Základním cílem všech pěti programů Iniciativy Společenství INTERREG IIIA je pozvednout

celkovou socioekonomickou úroveň příhraničních regionů s ohledem na obchodní, hospodářské, turistické a kulturní vztahy mezi sousedícími regiony.

INTERREG IIIB CADSES

Cílem iniciativy Interreg IIIB CADSES je rozvinout nadnárodní spolupráci zemí prostoru CADSES mezi ústředními, regionálními a místními orgány tak, aby byl dosažen vyšší stupeň územní integrace v Evropě. Tato iniciativa podporuje české projektové partnery ve spolupráci v rámci střední Evropy, jaderské a podunajské oblasti a jihovýchodní Evropy. Jde především o integraci všech dílčích složek prostorového plánování území.

INTERREG IIIC

Interreg IIIC podporuje evropská projektová partnerství mezi městy, regiony a jinými subjekty činnými v městském a regionálním rozvoji. Cílem programu je iniciovat intenzivnější výměnu zkušeností a vypracování společných strategií a aktivit v oblasti regionálního rozvoje. Program umožňuje nesousedícím regionům spolupracovat v rámci společných sítí, individuálních kooperačních projektů anebo v operacích regionálního rámce.

Společný regionální operační program (SROP)

Hlavním cílem je dosažení trvalého a vyváženého rozvoje regionů v ČR i růst kvality života všech skupin obyvatel regionů na základě povzbuzování nových ekonomických aktivit s důrazem na tvorbu pracovních míst v regionálním i místním měřítku, na zlepšení kvality infrastruktury a životního prostředí, na rozvoj lidských zdrojů a na prohlubování sociální integrace.

Program se dělí do čtyř priorit:

- Regionální podpora podnikání
- Regionální rozvoj infrastruktury
- Rozvoj lidských zdrojů v regionech
- Rozvoj cestovního ruchu

Evropský sociální fond (ESF)

Evropský sociální fond (ESF) je jedním ze čtyř strukturálních fondů EU. Je to jeden z nejdůležitějších nástrojů pro realizaci Evropské strategie zaměstnanosti. Fond se zaměřuje na: rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů.

Citace z dokumentů k LEADERu+ a LEADERu ČR

princip subsidiarity (rozhodování na nejnižší úrovni)

- Význam a účinnost takového partnerství (MAS) se hodnotí podle jeho transparentnosti a jasného rozdělení úkolů a odpovědnosti. (Pravidla)
- Cílem Programu je podněcovat a podporovat inovační zavádění a realizaci investic zamýšlených v rámci místních strategií, tvorbu originálních integrovaných strategií rozvoje venkovských mikroregionů a aktéry na místní úrovni k úvahám a záměrům využití potenciálů jejich území v dlouhodobější perspektivě. (Pravidla)
- Mobilizuje místní subjekty, aby si uvědomili problémy svého regionu a začali se starat o jeho budoucnost (Zásady EK)
- Přístup k územnímu rozvoji je decentralizovaný, integrovaný a uplatňuje princip „zdola - nahoru“ (Zásady EK)
- Cílem iniciativy LEADER + je povzbuzovat ty, kteří působí na venkově, aby se zamýšleli nad dlouhodobým potenciálem svých oblastí. (Zásady EK)
- Podpora strategií integrovaného územního rozvoje venkova pilotního charakteru na základě přístupu „zdola nahoru“ a horizontálních partnerství (Aktivita - Zásady EK)
- Aktivita 1 podpoří venkovské oblasti, které prokazují ochotu a schopnost vytvořit a uplatnit integrovanou a trvale udržitelnou pilotní strategii rozvoje na základě předložení plánu rozvoje založeného na reprezentativním partnerství a strukturovaného kolem silného tématu, který je pro identitu daného území typický. (Zásady EK, Aktivita 1)
- Mají venkovské oblasti nabízet trvale konkurenceschopné a k neobnovitelným zdrojům šetrné výrobky a služby. (Zásady EK)
- Význam a účinnost takového partnerství se hodnotí podle jeho transparentnosti a jasného rozdělení úkolů a odpovědnosti. (Zásady EK)
- Přístup k územnímu rozvoji je decentralizovaný, integrovaný a uplatňuje princip „zdola - nahoru“ (Zásady EK)

- Nové metody, které umožňují kombinovat lidské, přírodní a finanční zdroje této oblasti, a tak dosáhnout lepší využití místního potenciálu, originální formy organizace a zapojení místního obyvatelstva do rozhodovacích procesů a do realizace projektu. (Kritéria pilotnosti Strategie, Zásady EK, Aktivita)
- LEADER+ je určen venkovským oblastem; jeho cílem je podněcovat a podporovat subjekty na místní úrovni k úvahám nad možnostmi jejich území v dlouhodobější perspektivě. (Pravidla MAS)